

Б Р А Н И Ч

ОРГАН АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У БЕОГРАДУ

Уредник Бранича је претседник Адвокатске Коморе у Београду
Владимир Св. Симић

Власник и издавач Бранича је Адвокатска Комора у Београду
коју преставаља претседник Владимир Св. Симић

У име Одбора главни уредници:

Др. Видан О. Благојевић и Др. Радоје Ј. Вукчевић, адвокати

САДРЖАЈ:

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Примедбе чланова одбора за проучавање пројеката закона и уредаба на Предоснову грађанског законика . . . 91
чланци

Докавна правила парничног поступка која искључују примену слободног судијског уверења од Драгомира И. Ивковића, адвоката — Београд . . . 103

Одређивању издржавања малолетној деци по § 264 ван. пост. од Ивана Д. Пешковића, секретара Касационог суда — Београд . . . 114

Шта се подразумева под појам закупине из Тар. бр. 14 напомене 4 Закона о таксима од Николе М. Радовића адвоката — Београд . . . 117

Извршење над принадлежностима активних и пензионисаних државних службеника по закону о извршењу и обебеђењу од 1930 г. у вези прописа закона о државном саобраћајном особљу од Др. Бор. Д. Пешиновића, правног референта — Београд . . . 119

СУДСКА ПРАКСА

Из праксе Апелационог суда у Новом Саду. — Једну одлуку из кривично-правне области од Бранка Јевремовића, судије Апелационог суда у Новом Саду 123

Застарелост из § 928 6 (грађ. зак.) тече од дана свршавање посла, без обзира да ли адвокат има генерално пуномоћије, а не од дана отказа пуномоћија од Јована Д. Смиљанића, секретара Касац. суда у Београду . . . 127

Сопственик аутобуса по § 812 грађ. зак., није одговоран за штету, коју би његов шофер нанео, према трећим лицима од Јована Д. Смиљанића секретара Касац. суда у Београду 130

Нема места доношењу пресуде због изостанка тужене стране, кад тужилачка страна заснива тужбено тражење на чињеницама недовољним за остварење тужбеног тражења од Леона А. Амара . . . 132

Нема места стављања под опгужбу докле год питање даљег гоњења не буде претходно расправљено

Уредништво Бранича налази се у Дечанској 13/II. Рукописи се не враћају. Прештампавање градива из часописа допуштено само са тачним означањем извора.

Бранич доноси: расправе и чланке којима је смер заштита интереса адвокатског реда и ширење професионалне свести, службена саопштења Адвокатских комора којима служи као званични орган, и расправе и чланке из свих области права и прати развој правног живота у земљи и иностранству.

Бранич излази крајем сваког месеца. — Годишња претплата за Бранич износи 120.— дин. За адвокате изван територије Београдске адвокатске коморе, адвокатске приправнике, судије и судијске приправнике годишња претплата износи 60.— дин. Поједини број 10.— дин.

каком мериторном одлуком од
Леона А. Амара 132

И ако је на трговачком рачуну по-
шиљалац робе ставио клаузу-
лу о надлежности берзанског из-
браног суда, ипак тај рачун не
може послужити као доказ о
надлежности истог суда, ако при-
малац није дао изричан приста-
нак за то од *Тих М. Иванови-
ћа*, секр. Касацноног суда у Бео-
граду 133

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ 135

ПРИКАЗИ

Др. Видан О. Благојевић адво-

кат: Бланко меница од *Косте Ј.
Прошића* адвоката 141

Правне изреке и нацрти од *Саве
Мићовића* адвоката 142

Др. Тихомир Васиљевић: Криви-
чна одговорност правних (Мо-
ралних) лица од *Др. Боровоја
Петровића* 142

БЕЛЕШКЕ 143

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА . . . 144

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА 145

НОВЕ КЊИГЕ 146

ПРИМЕДБЕ

чланова одбора за проучавање пројеката закона и уредаба на Предоснову грађанског законика.

Примедбе на уводне одредбе

Предоснова у уводном делу садржи извесне одредбе о закону уопште: о обнародовању, меродавном тексту, ступању на снагу, повратном дејству и престанку закона.

Поводом ових одредаба примећује се следеће:

а.

Постоје, по мишљењу Коморе, два начина, на које се у овоме погледу може поступити: или да се у уводни део грађанског закона унесу све потребне одредбе о правном режиму закона уопште, или да се такве одредбе из овог закона изоставе.

За ово друго гледиште разлог је, углавном, тај што правила о закону уопште не спадају у предмет ни грађанског закона, ни грађанског права, нити су са њима у каквој органској вези. То је предмет уставног права и устава. Према томе, изостављање ових одредаба из грађанског закона не би ни у чему поколебало његову конструкцију.

Међутим, и за прво гледиште постоје озбиљни разлози. Пре свега, одредбе о закону уопште не налазе се ни у данашњем нашем уставу, нити у коме другом закону, тако да наше позитивно право не садржи никакве одредбе о општем режиму закона. Ако би одредбе о томе биле изостављене и из грађанског закона ми их не бисмо имали, као позитивно право, ни у једном закону. Грађански закон, као основни закон друштвеног и грађанског поретка, као закон који се теже и спорије мења и ужива једну већу сталност и стабилност, погодан је — за овакве случајеве — да се баш у њему даду основне дефиниције законитог поретка.

Предоснова је само делимично прихватила ово прво гледиште: она садржи извесне одредбе о закону уопште, али не садржи ни све основне, ни све најпотребније, а оне, које се о томе у њој налазе, непотпуне су и недовољне.

У њој нема никакве одредбе о томе, шта је закон, шта ће за грађанина и за судију важити, да је закон; нема уопште формалне дефиниције закона. У њој нема одредбе ни о томе, како се има узети незнање закона, нити о важењу закона,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

нити о примени страних закона, нити о законској и правној снази међународних уговора, нити о сукобу закона домаћих и страних, нити о правној снази обичајних закона—да наведемо само најосновније одредбе о закону уопште.

Уколико, с друге стране, садржи опште одредбе о закону, те су одредбе непотпуне, нејасне и могу дати повода тешкоћама у примени.

На пример одредба § 1. о меродавном тексту и ступању у живот закона нема у виду исправке закона, ни начин исправке, нити чињеницу да се датум Службених новина не мора слагати са даном изласка Службених новина. Услед овога могу, у даном случају наступити спорови, који је меродаван текст закона и кад је закон стварно објављен, нарочито у оним случајевима, где закон изузетно ступа на снагу даном објаве у Службеним новинама. § 1. не садржи солуцију за решење таквих спорова, напротив, он својом стилизацијом такве спорове баш омогућује.

Исто тако, одредба § 4. по којој закон важи док не буде укинут или измењен, није потпуно јасна (а морала би бити јасна, јер је у питању важење закона) јер се не види из ње каква измена или укидање, односно којим путем изведено, има правног утицаја на постојање закона.

Из оваквих одредаба, које се односе на два важна момента у животу једног закона, ступање на снагу и трајање његово судија неће моћи увек да извуче поуздан критеријум за пресуду нарочито у случајевима, кад је закон знатно исправљен накнадним исправкама, или допуњен, измењен или укинут каквим другим правним актом општег карактера, који није закон.

Услед овакве примене првог гледишта у Предоснови Комора је дошла до закључка, да је корисније и боље прихватити друго гледиште, по коме из Предоснове треба изоставити све опште одредбе о закону уопште, кад се већ оне у њој не налазе потпуно и на начин, на који би им једино у овоме закону било место.

б.

Док уводни део Предоснове садржи извесне непотпуне опште одредбе о закону, без којих би закон грађански могао бити, дотле су из ње потпуно изостале одредбе, које би у њој морале бити.

Нема никаквих одредаба:

О предмету грађанског закона, којима би било извршено разграничење приватног од јавног права. Ово разграничење је, међутим, нужно будући да код нас постоји двојство грађанског и административног правосуђа;

о потпадању државе и самоуправних јавноправних установа под владу грађанског закона у приватноправном пословању—па према томе ни о начелу приватноправне одговорности државе;

о аутономији воље појединаца у грађанским односима и њеним границама;

www.unilibos обавези судије да примени закон што је од нарочитог интереса у сукобу закона са којим правним актом општег карактера мање правне снаге.

Без ових најосновнијих одредаба неће бити могућно обезбедити потпуну примену грађанског режима, нормираног у овој Предоснови, нити остварити правну сигурност и грађанску једнакост, која би иначе из ње истицала.

Сем овога Одбор је нашао да Предоснова нема одредаба које говоре о Краљу, односно његовом имању; да се нигде не помиње оно што је у § 13 српског грађанског законика написано и да није узето у обзир незнање закона.

Одељак о правним лицима

Одбор је мишљења да се задрже одредбе које су у вези са друштвом као субјектом и имовином друштва, а да се постанак, престанак и опстанак друштва регулише специјалним законом.

Одељак о задужбинама

Одбор налази да је питање задужбина регулисано специјалним законом. Ако се сматра да одредбе о задужбинама има да остану и у грађанском закону онда треба предвидети надлежност редовних судова као што је то случај са верским задужбинама. Ако то не би било могуће, Одбор је мишљења да се остане при диспозицијама Предоснове но истим да се омогући контрола административног правосуђа.

Одељак о брачном праву

(Друго поглавље Предоснове)

Одбор предлаже да се у овом поглављу предвиди обавезност грађанског брака за целу државу и факултативност црквеног брака. Ово зато што обавезан грађански брак решава и све евентуалне верске сукобе.

Одбор је мишљења да се код тач. 1. § 165. Предоснове дода дефиниција прељубе из § 89. брачних правила.

Сем тога Одбор мисли да би требало изоставити реч „тешко“ у тач. 5. § 165. Предоснове.

Одбор се саглашава још и у томе да се у другој алинеји § 171. Предоснове у место речи „управна“ стави реч „надзорна“.

Одељак о штитништву

(Четврто поглавље Предоснове)

Одбор предлаже да се у § 231 Предоснове реч „сироче“ замени са „малолетник“;

да се код § 236. донесе измена по којој би се матери признало првенствено право да буде позвана за заштитник сем ако није недостојна;

да се код § 245. Предоснове реч „заверење“ замени са

„свечано обећање“ да би се добила санкција по кривичном законнику.

О имовинском праву (Други део Предоснове)

Одбор предлаже да Предоснова предвиди увођење регистра за покретне ствари по угледу на швајцарско приватно право.

§ 321. Одбор узгред напомиње да би израз „јуристичка лица“ употребљен у § 321. требало заменити са већ одомаћеним изразом „правна лица“.

§ 327. Одбор замера редакцији § 327 Предоснове и сматра да је дефиниција дата за телесне ствари незадовољавајућа. По тој дефиницији водена снага и електрична енергија не би се могле подвести под „ствари које у чула (ћутила) падају“.

§ 341. У овом параграфу реч при држав а требало би по мишљењу Одбора заменити речју држи и онда би друга реченица § 341 имала да гласи: ако држалац ствари има вољу да исту ствар као своју држи, онда је њен поседник.

§ 343. У место речи поновно треба ставити повремено или понављано.

Редакција овог параграфа требало би дакле, по мишљењу Одбора да гласи: све телесне ствари и права која допуштају трајно или повремено решење, могу се узети у посед, ако нису изван правног поседа.

§ 352. У последњој алинеји § 352. Одбор сматра да место редовног судије треба ставити редовног суда.

§ 354. Одбор предлаже престилизацију прве реченице § 354. тако да се у место „ко из вероватних разлога...“ стави „ко има веру да ствар...“ или „ко у доброј вери сматра...“ или најзад „ко верује да ствар...“.

§ 355. Одбор замера редакцији овога параграфа коју сматра као нејасну и нелогичну. Предлаже да се у место „једно исто лице“ стави „ма које од њих“ или „једно од њих“.

§ 378. Одбор сматра да би прецизности ради требало заменити реч некоме са коме а исто тако ставити у место називају се — јесу његове.

§ 382. Наслов на челу овога параграфа: савласништво треба заменити правилном речи: сувласништво.

§ 389. Наслов на челу овог параграфа: тужбе из права власништва треба заменити правилнијом редакцијом: власничке тужбе.

Први одељак имовинског права

Одбор је мишљења да се у § 341. место при држав а стави држи а у § 343 место поновно — повремено.

Одбор мисли да би требало престилизовати. § 354. у место вероватних разлога ставити: „ко има веру да ствар...“ или „ко у доброј вери сматра“ или најзад „ко верује да ствар...“.

Одбор сматра да је редакција § 355. нелогична и нејасна. Треба и овај параграф престилизовати. У место „једно исто лице“ требало би ставити „ма које од њих“ или „једно од њих“.

Друго поглавље

У § 378. у место некоме требало би ставити коме а у место називају се ставити јесу његове.

У § 382 место савласништво ставити сувласништво.

О реалним теретима

(Осмо поглавље Предоснове)

У овом поглављу говори се о заосталим односима у појединим крајевима наше Државе чисто феудалнога карактера. Узимајући у обзир тачку 2. § 568. Предоснове могао би се добити утисак, да се прописима овога поглавља жели да спроведе дефинитивна ликвидација таквих заосталих правних односа, јер по томе пропису обавезник може тражити да се реални терет откупи „након тридесетогодишњег постојања“ макар да је дуже уговорено, или и ако постоји клаузула уговора да се такав терет не може уопште откупити. Међутим нема прописа који би онемогућивао конституисање нових односа типа реалних терета, тако би сви ти новоконституисани односи имали трајати тридесет година од постанка.

Већ овај разлог говори да овим прописима није предузета ликвидација постојећих односа реалних терета. Таква ликвидација може се спровести специјалним законом. Такав однос иде у област аграрног законодавства и нема му места у грађанском закону.

„Периодичне чинидбе“ које т. зв. свакодашни власник земљишта има вршити у корист онога за чији је рачун земљиште оптерећено, а за које обавезник одговара оптерећеним земљиштем, нису ништа друго него дације феудалног типа. Према трећем ставу § 559. може се реални терет основати и „у корист свагдашњег власника другог којег земљишта (повласног земљишта)“. Пропис § 562. говори о земљишту које је у сувласништву већег броја лица а на којем постоји реални терет у корист неког овлашћеника. Дозвољава се велико поседништво односно власништво реалних терета на великим комплексима што је чист остатак феудалног система.

Одбор је мишљења да се има тражити брисање целе ове главе Предоснове са захтевом, да се остатак односа названим реалним теретима ликвидира дефинитивно специјалним законом.

О законском наслеђивању

(Четрнаесто поглавље Предоснове)

Комора прихвата систем законског наслеђивања како је у Предоснови изложен, а нарочито изједначење мушке и женске деце. То је за територију предратне Србије новина, пошто по садашњем закону мушка деца уживају првенство у наслеђу, искључујући женску децу. Али, да би се спречило распарчавање добара, Комора је мишљења да би требало допустити мушким наследницима да могу део наслеђа, који се састоји из непокретности и који припада женским, исплатити овима у новцу

по процени вештака, као што је предвиђено у § 529 српског грађ. закона за женску децу, која наслеђују умрлога у задрузи.

Међутим, у § 744 Предоснове предвиђено је, да ће се у посебним законима предвидети отступања од овога система, нарочито за сеоске инокосне породице, породичне задруге, извесна сељачка добра (домаћије) и заоставштине свештених лица и муслимана. Комора налази, да у ову категорију треба уврстити и породице, које живе у градовима а које се у начину живота не разликују од сеоске породице, те да би се и њих требало у погледу законског наслеђа изједначити са сеоским породицама, за које ће вредити у том погледу отступања од система, предложеног у Предоснови.

Како се из ове Предоснове не види, да ли ће бити отступања у погледу изједначења мушке и женске деце у законском наслеђивању, то Комора налази, да сада није време да о томе даје своје мишљење.

У Предоснови је законско наслеђивање спроведено до четвртог колена или линије. Ако тих овлашћеника нема, заоставштина припада држави.

С обзиром на народно схватање, Комора налази да би право законског наслеђивања требало оставити сродницима до шестог колена, као што је то сада случај, и ако је свођење права наслеђа на четврто колено последица модерног схватања социјалне правде.

Најзад, Комора налази да треба задржати установу Предоснове о узајамном наслеђивању брачних другова поред сродника који проистичу из брака.

О нужном делу и о урачунавању у нужни или наследни део *(Петнаесто поглавље Предоснове)*

Одредбе из овога поглавља претстављају у односу на наш грађански законик целисходније, корисније и правичније институције.

Једина примедба која би се имала овом делу Предоснове ставити односи се на § 777. Ту је реч о ономе што је унапред примљено и процени те примљене вредности. Када су у питању покретне или непокретне ствари, а не готов новац, онда се вредност унапред примљеног рачуна по тренутку предаје. Али закон води рачуна о промењеним околностима у погледу те вредности и наређује, да ће се у таквом случају помоћу вештака „установити друга вредност“. То је потпуно оправдано, али такав поступак, или њему подобан, исто тако оправдан је и када је у питању примљена вредност у готовом новцу. И за ту вредност могу се променити околности. Наше законодавство избегавало питање валоризације, а искуство нас учи да промењене околности баш у погледу праве вредности новца као средства размене могу из основа да измене еквивалентне користи и у уговорном систему и у свима другим правним односима. Када примљено унапред у стварима треба да се процењује према измењеним околностима, онда правичност захтева да се према проме-

www.ubn.rs
 УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
 њеним околностима изнађе и права вредност за унапред примљено у готовом новцу.

О ваједници власништва и других стварних права (Седамнаесто поглавље Предоснове)

Ако законодавац намерава да се прописи о задругама и задружном праву кодификују у једном специјалном закону онда се не би имала чинити никаква општа примедба у томе погледу код овог поглавља Предоснове. То је питање законодавне технике и правне политике. У Предоснови нема никаквих прописа о задругама а тешко је претпоставити да постоји намера законодавца да ликвидира задружне односе по простом принципу лекс постериор. Ако пак таква намера не постоји онда је јасно да се прописима о заједници власништва имају у ствари ликвидирати задружни односи. Одбор сматра да прописи овога поглавља нису подобни да служе и таквој сврси. Напуштање задружног права може се обавити успешно само путем једног специјалног законика или бар прелазним наређењима у Предоснови грађанског законика. По мишљењу Одбора треба се у сваком случају изјаснити о питању даљег опстанка или укинућа задруга. Одбор је мишљења да се у тој материји могу увести извесне новине и да не треба напуштати тај традиционални облик народног живота и gospodarства.

У погледу самих прописа овога поглавља ставља се примедба на пропис § 829. У овом пропису није прихваћена могућност власништва на појединим материјалним деловима зграда на појединим спратовима. Говори се само о могућности искључивог користовања на оваквим деловима.

Институција подељеног власништва на спратовима или становима код зграда не само да је корисна већ она одговара и потребама данашњег нагомилавања становништва по градовима. Овоме у прилог иду како економски тако и социјални разлози.

О уговору о размени

(Двадесет четврто поглавље Предоснове)

§ 1031. Реч на попреко требало би зименити погоднијом речју.

§ 1037. Ако би се у Предоснову унеле одредбе којима би се установиле привилегије онда би се могла установити привилегија размењиваоца који би био поверилац за доплатну цену пошто Предоснова допушта могућност акцесорног уговора о размени са бонификацијом или доплатом у новцу.

О куповном уговору

(Двадесет пето поглавље Предоснове)

Одбор сматра да је назив купопродајни уговор, који употребљује стари грађански законик а који се и код нас одомаћио, прецизнији и од немачког назива који је Предоснова

усвојила и од француског назива: продајни уговор. Одбор дакле предлаже да се усвоји назив купопродајни уговор.

§ 1035. (2) Условљава јавнобележнички акт за ваљаност куповног уговора између супруга (било би боље рећи супружника).

Циљ који је законодавац хтео да постигне овом одредбом био би потпуно остварен тек када би се слична одредба установила и за поклоне између супружника.

§ 1044. У случају продаје на почет, власништво ствари прелази одмах на купца. У таквом случају продавац нема право одустанка од уговора по §§ 904. и 905. и ако продавац, који је предао ствар купцу још није добио куповну цену.

Продавац покретне ствари истина може да придржи за себе власништво докле му се не плати куповна цена али овај је придржај власништва ваљан само онда ако је уговор састављен написмено и ако је у исправи дан доспелости куповне цене календарски одређен.

Одбор сматра да би за случај продаје на почет када власништво одмах прелази на купца требало установити законску привилегију у корист продавца на основу које би он имао прече право наплате од купчевих поверилаца Ово би се оправдало тиме што би продаја са предајом (а још неплаћеном ценом) повећала иметак купца и залогу купчевих поверилаца.

О уговорима о употреби

(Двадесет шесто поглавље Предоснове)

Ово је поглавље препуно незгодних термина, вештачких кованица и стилски незгодних фраза.

Примера ради наводе се следеће речи и изрази које би требало заменити: добавити наплатно (§§ 1037 и § 1075), користовање у § 1077 у наслову док је у тексту употребљена реч живање, најамник (§ 1079), живинчад (§ 1082), отпуст упорабине (§ 1085), запрега, штетни догађај (§ 1092), кориснија грађења у место обнављање зграде (§ 1100), узмаћи пред новим поседником (§ 1102), ит.д.

Наслов пред § 1077: узајамна права — у погледу препуштања, одржавања, користовања, употребљује речи, које се не понављају у тексту овога параграфа и у коме се тексту место препуштања употребљује реч предаја а у место користовање — уживање.

Код уговора о најму није предвиђено који трошкови одржавања и поправке падају на најамника док је то предвиђено код уговора о закупу.

Као разлог за престанак уговора требало би да се унесе и експроприација предмета употребе.

О уговорима о вршењу службе

(Двадесет седмо поглавље Предоснове)

Ово поглавље садржи пуно сличних а доста и идентичних прописа из другог дела I главе закона о радњама, која глава овори о општим наређењима и помоћном особљу. Тако:

§ 1106. Предоснове и § 210 закона о радњама потпуно су идентични сем претпоследње и последње реченице овог последњег прописа;

§ 1107. Предоснове сасвим идентичан по смислу са § 212. закона о радњама сем последњег става овог последњег прописа;

§ 1108. Предоснове у свему идентичан са § 213 закона о радњама;

§ 1109. Предоснове идентичан са § 219 закона о радњама;

§ 1114. Предоснове идентичан са § 232. закона о радњама сем друге реченице првога става овог новог последњег прописа;

§ 1115. Предоснове идентичан са § 223 закона о радњама;

§ 1119. Предоснове идентичан са § 235 закона о радњама сем другог става овог последњег прописа;

§ 1120. Предоснове идентичан са § 237 закона о радњама;

§ 1123. Предоснове идентичан са § 240 закона о радњама;

§ 1124. Предоснове идентичан са § 241 закона о радњама;

§ 1125. Предоснове идентичан са § 245 закона о радњама;

§ 1127. Предоснове идентичан са § 246 закона о радњама сем другог става овог последњег прописа кога нема у Предоснови и т. д.

Одбор усваја гледиште адвоката Ивковића који сматра да је излишно нормирати идентичне прописе у два закона. Према томе, пошто је закон о радњама добио обавезну снагу потребно је да се из овога поглавља Предоснове избаце сви они прописи који су већ садржани у закону о радњама. Предоснова грађанског законика могла би се само позвати на идентичне прописе закона о радњама. Уколико би се нашло да ове прописе треба оставити у Предоснови онда је потребно да се у уводном закону за Предоснову нагласи да се ступањем на снагу грађанског закона укидају идентични прописи закона о радњама.

Код 1102. Предоснове, који пропис говори о повременом раскидању службеног односа, било би боље да се поступи по примеру § 238 и § 239 закона о радњама да се лимитативно поброје важни разлози раскида службеног односа пре протекла уговореног рока и без обзира на отказни рок. Ово с тога да би се избегли нови непотребни спорови а и да би се избегло то да суд цени важност разлога за превремени раскид службеног односа и на тај начин све стави у зависност суда.

Код прописа § 1111 и § 1112 Предоснове, који говоре о дужности службодавца у случају болести, Одбор налази да су обавезе службодавца у том погледу и сувише велике у односу према јавноправном осигурању. Требало би их ублажити на тај начин што би обавезе требало ставити на терет службодавца само у том случају, ако није службопримца пријавио за јавноправно осигурање.

О брачним имовинским уговорима

(Двадесет девето поглавље Предоснове)

Усвајајући мишљења Др. Ајзнера и Др. Пливерића („миш-

решење о Предоснови грађ. зак.“ стр. 169) предлаже се да се ово поглавље избади из другог одељка имовинског права и унесе у друго поглавље првог дела, где се говори о брачном праву. Сем тога предлаже се да се наслов „о брачним имовинским уговорима“ замени насловом „о брачном имовинском праву“ јер ово поглавље не садржи само уговорно брачно имовинско право, него и прописе о имовинско правним одношајима супруга када нису уговором те односе регулисали.

§ 1178. Код става (2) на крају додати „односно потврда Среског суда“. Или би можда боље било да се цела тачка престилизује и да гласи: „брачни имовински уговори морају се потврдити код јавних бележника или у Среском суду“.

Образложење: на појединим правним подручјима не постоје јавни бележници, нити има изгледа да ће се функција јавних бележника установити у целој Краљевини.

§ 1180. Ради боље јасноће, потребно је у првом ставу први ред после запете додати: „а пунолетна је, онда“.

§ 1181. У овоме пропису налази се израз: „примеран мираз“ а у § 1182 налази се тај исти израз као и „пристојан мираз“. Требало би, пошто се под тим изразима подразумева исти појам, одредити се за један или други. По нама боље је „пристојан мираз“.

Ову би измену требало учинити и у осталим прописима као и у § 1191 и т. д.

§ 1193. Требало би оценити, с обзиром на међусобне односе супружника и у интересу поверилаца да ли је целисходнија солуција дата у овоме пропису у погледу имовине супружника стечене за време трајања брачне заједнице, или би боље било да је задржано решење које садржи одговарајући § 1237 аустријског грађанског законика, који у томе делу гласи: „у сумњи се претпоставља да оно што је прибављено од мужа долази“.

Ова претпоставка изгледа оправдана пошто је муж глава породице која управља кућом и сноси имовинске терете брака. С тога ће по правилу он бити дужник, ако кућа има каквих дугова.

Да би се ипак осигурала и женина имовина могло би се као продужење горње реченице (§ 1237 аустријског грађ. законика) додати: „изузев ствари намењених искључиво личној употреби жене, као хаљине, накит, прибор за рад и т. д.

Ако би се задржала стилизација § 1193 Предоснове, требало би реч „судија“ у претпоследњем реду заменити речју „суд“.

§§ 1196. и 1197. По Предоснови, да би жена осигурала себи удовичко издржавање треба да сачини о томе уговор иначе по закону има право издржавања само за шест недеља по смрти мужа.

За наше прилике ова солуција је незгодна јер није уобичајено закључивање брачних уговора. Законско удовичко издржавање не би морало бити у ономе обиму који наређује србијански грађански законик, али требало би у принципу признати удови извесно право законског удовичког уживања до преудаје или

www.српски.рф то у форми стварног права. Право дато у § 779 Предоснове је несигурно, недовољно и неодређено.

§ 1204. Требало би у изразу „чиста четвртина“, брисати реч „чиста“. Овако би се могло претпоставити да дугови и нужни (закони) део терети искључиво квоту која има да припадне по уговору преживелом супругу.

О уговорима на срећу

(Тридесето поглавље Предоснове)

Ово поглавље имало би да остане на истом месту само што би добило други број т. ј. постало би двадесет девето поглавље ако се усвоји предлог изложен у претходном одељку.

Примедбе у погледу на језик:

§ 1214. При крају треба речи „наплатан“ и „ненаплатан“ заменити речима с „накнадом“ и „без накнаде“.

§ 1215. Израз „због прекрате преко половине“ треба заменит изразом „због оштећења преко половине“.

§ 1216. Заменити израз „преживитак“.

§ 1222. Место наслова „купња наде“, требало би ставити „куповина наде“.

О праву на накнаду штете

(Тридесет прво поглавље Предоснове)

1) Дефиниција штете из § 1240., узета из општег аустриског грађ. законика не доноси тачно ни прецизно диференцирање између ефективне штете и измакле добити.

По овој дефиницији измакла добит долази под исту уставну § 1240 која говори о штети као и § 1241 који говори о изворима оштећења.

У целом овом поглављу реч „штета“ употребљује се час за позитивну, дакле за штету у ужем смислу, а час опет за негативну, за измаклу добит.

Садашњи живот и силе које га покрећу, а нарочито развитак промета и рада нису једнаки и исти данас као онда када је стваран општи грађански законик. Због тога није било довољно превести одредбу општег грађанског законика већ је исту требало допунити. „Обичан ток ствари“ није данас довољно мерило за оцену, да ли се ради о штети или измаклој добити.

2) Предоснова не предвиђа штету услед више силе. Она предвиђа штету услед случаја (§ 1257) но под ову је немогуће супсумирати и штету услед више силе. А и одредба § 1245. која говори о спречавању испуњења уговорене обавезе без своје кривње не би се могла применити на све случајеве који данас могу да искрну. Јер одмах треба да се питамо: шта је са штетом која настаје услед извршења уговорне обавезе. На пример проузрокована штета вишом силом на железници, авиону и т. д.

Значење више силе није до данас ниједним законом фиксирано. Оно је остало спорно зато што се ипак и данас узима као разлог за раскид уговора.

3) Одредбе Предоснове о штети нанесеној туђим делањем

непотпуне су ако се узму у обзир случајеви када је у питању јуридикчко лице као тужена страна а које има иста права и једнаке дужности као и свако физичко лице. Јуридикчко лице има дакле да одговара и за деликте. Оно може да обавља своје послове само преко физичких лица. С тога оно треба да одговара и за сваку штету проузроковану услед противправног чина његовог намештеника. Ту се дакле не ради о туђим делањима већ о сопственом, јер предузеће ради преко извесног физичког лица.

4) Набројени случајеви штете почев од § 1242 под 1) (услед кривње) па до § 1270 под 8) (штета од упаљивих ствари) никако не исцрпљује све случајеве обавезности накнаде штете.

Ако је Предоснова хтела да усвоји систем набрајања онда је требало да води рачуна о потребама садашњице (разнолико законодавство, компликовани животни, правни, социјални и привредни односи).

Сматрамо дакле да је нови грађански законик требало у првом реду да садржи опште принципијелне одредбе по питању услова за обавезност накнаде штете. Требало би да влада један систем при набрајању ових општих одредаба које би се могле примењивати у свима случајевима накнаде штете предвиђених у специјалним законима.

Одредба § 1252. Предоснове није срећно стилизована. Она не одговара данашњем духу времена, она је безобзирна и антисоцијална.

5) Одредба § 1280. Предоснове нарочито у тачци под 3) (врста накнаде штете при повреди части) требало би да буде одређенија због везе са законом о штампи.

Услед учесталих периодичних амнестија по штампарским кривицама упућују се приватни тужиоци са оштетним захтевима на грађанску парницу. А када се подигне оваква парница обично се не може да доврши успешно јер судови неће да улазе у испитивање и решавање кривње оптуженог. А ипак да би се образложила тужба за накнаду штете мора се доказати да је туженик скривио.

Одредби § 1280. недостаје дакле санкција јер она претпоставља да је кривња за повређену част установљена пресудом кривичног суда.

Примедбе на трећи део „заједничка наређења“

§ 1290. Употребљена је реч „порук“ у место јемац. Предлаже се ова последња реч.

§ 1300. Употребљена је реч правно помагало а предлаже се замена речју доказ.

Драгомир И. Ивковић, адвокат — Београд

Доказна правила парничног поступка која искључују примену слободног судијског уверења.

Законик о поступку судском у грађанским парницама од 13. јула 1929. године основан је на систему слободног судијског уверења, док је укинута Законик о поступку судском у грађанским парницама за Краљевину Србију од 20. фебруара 1865. године био базиран на легалној теорији доказа. Да учинимо одмах нужну ограду. Ни нови као и укинута поступак нису апсолутно основани, први на слободној а други на законској теорији доказа. Оба поступка у главном су имала за основу слободну односно легалну теорију доказа, али су примена и оцена неких доказа били подешени не у смислу основне већ супротне теорије. Докази старог поступка: исправе — јавне и приватне у колико су ове последње признате — и заклетве апсолутни су докази његове легалне теорије, док су: сведоци, вештаци и саслушање странака типични примери слободног судијског уверења новог поступка. Напротив сведоци и вештаци старог поступка чине одступање од основне — законске — теорије доказа. Ти докази пружали су судији респ. већи терен за примену слободе у одлучивању при њиховој оцени у свему онако као и докази новог поступка: сведоци, вештаци и саслушање странака, дакле били су подешени на принципу слободне теорије доказа. Ово одступање од основне теорије садржано је у § 213 Грађ. суд. пост. који дословно гласи: „У колико ће исказивање сведока важити, оставља се судији да оцени, који ће при томе вредност истих опредељивати по свом слободном убеђењу, с обзиром на све околности“. То је за сведоке а за вештаке је од важности § 246. истог поступка, који нормира: да се вештачки преглед ствари уподобљава доказу са сведоцима. Исто тако доказ исправама у новоме поступку постављен је, не на основној већ на њој супротној — легалној — теорији. Ово одступање нормирано је у §§ 388—390 Грађ. парн. пост. где је сам закон одредио колику доказну снагу имају исправе јавне — домаће и стране — и приватне.

Још једна потребна напомена. Слободно судијско уверење не треба схватити у том смислу, да је суду остављена апсолутна слобода у одлучивању, коју ће по одлуку важну чињеницу сматрати истинитом а коју не. Нови поступак поставио је границе слободном судијском уверењу. Брижљиво обазирање суда „на резултат целокупне расправе и изведених доказа“, навођење побуда у одлуци „услед којих је суд дошао до свог уверења“ и поштовање осталих доказних правила поступка окружују слободно судијско уверење и двоје га од судијске слободне воље. И најзад, из онога што нормира § 368 Грађ. парн. пост. излази, да се начело слободне оцене доказа примењује само при утврђивању чињеничног стања спорне ствари, изнетог током спора, а не и на супсумирање утврђеног чињеничног стања под законске прописе. Оволико као најнужније за правилнију разраду теме постављене у наслову овога чланка.

Основ за искључење слободног судијског уверења налази се у оном истом законском пропису, који је и подлога за примену слободног судијског уверења у процесном праву. § 368 Грађ. парн. пост. речима своје прве реченице: „Уколико није овим законом што друго наређено...“ — указује на то, да постоје доказна правила поступка, којима се ограничава примена слободног судијског уверења, док остали текст тога прописа нормира принцип примене слободног судијског уверења при оцини доказа.

Доказна правила којима се искључује примена слободног судијског уверења у процесном праву деле се у две групе. У прву групу дошла би она доказна правила, која не искључују само примену слободног судијског уверења већ примену доказа у опште. Друга група остала би резервисана за доказна правила, којима се искључује само примена слободног судијског уверења. Да осмотримо ова доказна правила редом, и то најпре она из прве а потом и она из друге групе.

П р в а г р у п а .

А) Изостанак са поновног рочишта у припреманом поступку — § 349. грађ. пар. пост.; Пресуда због изостанка и пропуштања — §§ 492. и 494. грађ. парн. пост.

Ако би се држали реда, којим су доказна правила нормирана у поступку, на овом би месту било речи само о првонаведеном доказном правилу поднаслова. Но како су доказна правила нормирана у §§ 492 и 494 процесног права у многоме идентична са оним из § 349 поступка, то ћемо ради бољег разлагања овде одступити од тог реда и једновремено говорити о свима доказним правилима из поднаслова

Да цитирамо поменуте законске прописе и то само утолико, колико је то потребно за наше излагање.

§ 349: „Ако која странка не дође пред одређенога судију на рочиште, које није одређено само за извођење доказа, имају се наводи странке, која је дошла, утврдити записником према прописима који вреде у поједином случају за припремни поступак и ново рочиште одредити. На то ће се рочиште позвати странка, која није дошла на раније рочиште, и по предлогу противниковом доставиће јој се препис записника и опоменути је на последице које су везане с њезиним поновним изостанком.

Ако странка не дође ни на поновно рочиште, сматраће се истинитим чињенични наводи дошавше странке онако, како су садржани у достављеном препису записника. Изостала странка не може више дати изјаве које је о понуђеним или поднесеним доказним средствима имала давати на овим рочиштима“.

§ 492.: „Ако тужилац или туженик изостане с првога рочишта, сматраће се истинитим они чињенични наводи дошавше странке, који се односе на предмет правнога спора, уколико ти наводи нису оповргнути доказима, који су већ пред судом, или чињеницама које су код суда опште познате (§ 365), па ће се на тој подлози, по предлогу дошавше странке, донети о тужбеном тражењу пресуда због изостанка“.

§ 494. 1 став: „Ако туженик не преда на време одговор на тужбу, може тужилац предложити, да се о главној ствари донесе пресуда због пропуштања према прописима § 492. Председник већа судије о томе као судија појединац у року од осам дана без одређивања расправе“.

Наше уједначено процесно право, као што се то види из цитираних прописа, за извесне изостанке и пропуштање надовезује одређене последице. Само док код једнога изостанка и пропуштања — §§ 492 — 494 — те последице ставља у јасно видљиву зависност од поднетог предлога странке у том смислу, дотле норма § 349. изгледа да предвиђа, да те последице наступају самим изостанком од поновног рочишта у припремном поступку. Рекли смо, изгледа да предвиђа стога, што и код примене овога последњег прописа — § 349 — не наступају последице изостанка саме собом већ и ту зависе од предлога странке, само је исти дат раније — на првом — одложеном рочишту припремног поступка. Да би услед изостанка са поновног рочишта у припремном поступку, странка, која је пропустила раније рочиште, трпела одређене последице изостанка, потребно је да јој је уз позив за рочиште „по предлогу противниковом“ достављен и препис записника и да је опоменута на последице, које су везане с њеним поновним изостанком.

Као што се види из цитираних законских прописа, за изостанке односно пропуштање закон надовезује одређене последице. Тако:

за изостанак и са поновног рочишта у припремном поступку, на које је рочиште странка позвана а уз позив јој је достављен, по предлогу противника, и препис записника са првог, пропуштеног рочишта и опоменута на последице поновног изостанка, — закон надовезује као последицу то, што ће се сматрати за истините „чињенични наводи дошавше странке онако, како су садржани у достављеном препису записника.“ Поред овога овако изостала странка губи право давати изјаве о попућеним или изнесеним доказним средствима, које је могла давати на пропуштеним рочиштима. Краће, чињенични наводи садржани у достављеном препису записника имају се узети као истинити и на њих, као и на друге утврђене чињенице, имају се применити односни законски прописи.

Изостанак с првога рочишта носи собом те последице, што се сматрају истинитим чињенични наводи дошавше странке о предмету правнога спора, тако да ће се по њеном предлогу донети о тужбеном тражењу пресуда због изостанка. Чињенични наводи дошавше странке сматраће се истинитим само у колико нису оповргнути доказима, који су већ пред судом или суду ноторним чињеницама.

Непредавање на време одговора на тужбу од стране туженика има исте последице као и изостанак с првога рочишта — § 492 пар. пост.

§§ 349, 492 и 494 пар. пост. нормирају, да ће се сматрати истинитим они чињенични наводи дошавше странке, као што су садржани у достављеном препису записника односно који се

односе на предмет правнога спора и да ће се они узети у обзир, било уз остале утврђене чињенице или сами за себе, приликом доношења пресуде, пресуде због изостанка или пропуштања. У колико овакве чињеничне наводе суд има сматрати истинитим, отпада потреба доказивања истих а када се ти чињенични наводи не утврђују, не може бити код истих ни примене слободног судијског уверења према норми § 368 грађ. парн. пост.

Б) Судско признање — § 362 грађ. парн. пост.

Познато је да је признање двојако: судско и вансудско. Прво је, према речима норме која је наведена у горњем поднаслову, оно признање: које је дато „у којем поднеску, у току парнице на усменој расправи или у записнику одређеног или замољеног судије“. Вансудско признање је свако друго признање изван наведених случајева, па чак и оно признање, које је истина учињено пред судом али не у спору који је предмет расправе. Пада у очи, да нисмо код говора о судском признању нагласили и то, да је потребно да оно буде дато и пред надлежним судом. Зашто? Због тога што постоје и случајеви кад је признање дато пред ненадлежним судом, па се ипак сматра за судско признање. Да би издвојили тачно судско од вансудског признања, пошто је то од важности по наше излагање, да наведемо и случајеве судског признања код ненадлежног суда. Прва ситуација: спор је поведен пред ненадлежним судом, пред којим је странка дала признање, које је убележено у расправни записник, или садржано у коме поднеску, а туженик је истакао приговор ненадлежности суда. Тужилац је предложио, да суд, ако уважи приговор туженика о ненадлежности, спроведе тужбу ономе суду, који је он — тужилац означио. Суд је усвојио приговор о ненадлежности и прихватио предлог тужиоца. Пошто се код оваквог случаја у смислу § 357. ст. III не прекида ток парнице, већ се на новој расправи пред надлежним судом употребљава расправни записник састављен на расправи пред ненадлежним судом, као и сви парнични списи а расправа се наставља у смислу II става § 508 пар. пост., то и признање дато код ненадлежног суда важиће у овом случају као судско. Други је случај норма § 570 грађ. пар. пост. Ова ситуација је много слична првој: побијана пресуда укинута је због ненадлежности суда првога степена, пред којим је судом странка дала признање, а спор је спроведен надлежноме суду ради нове расправе. И у овом случају нова расправа спроводи се на основу записника састављеног код ненадлежног суда и на основу свих осталих парничних списа у смислу II става § 508 поступка. И такво признање важиће као судско. § 570 пар. пост. карактеристичан је по томе, што он у своме другом ставу изречно нормира: „Сва признања странака односно чињеница на првој расправи и све остале њихове изјаве вреде и за нову расправу“.

Да ли оба признања искључују примену слободног судијског уверења или једно од њих и које? Да одговоримо одмах, да примену слободног судијског уверења искључује само судско признање, а доцније ћемо видети да ни свако судско признање не искључује примену слободног уверења. Вансудско признање не само да не искључује примену слободног уверења

www.vef.rs
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Већ, напротив ово уверење налази нарочито примену при оцењивању тога признања. Последњи став § 362 пар. пост. наглашује, позивајући се на њему претходни, други став, да ће суд путем слободног уверења „оцењивати уколико због вансудског признања које чињенице отпада потреба доказивања“.

Нагласили смо, да ни свако судско признање не искључује примену слободног судијског уверења. Да видимо, које је то судско признање код кога не може бити примене слободног уверења? Ако се интерпретира II став § 362 пар. пост. видеће се, да само изречно судско признање чињеница отклања примену слободног уверења. Ако се у овоме тумачењу иде и даље све до другог става истог прописа онда ће се констатовати: да само изречно судско признање, које нема никаквих додатака ни ограничења, који би га потирали или у дејству умањивали, као и које није опозвано, искључује слободно уверење. И то такво признање само оних чињеница које се не појављује пред судом као неистинито, и где закон или општи интерес не налажу суду, да чињенице, на које би се признање односило, утврђује по званичној дужности. Прећутна судска признања, као и изречна судска признања, која се „додацима и ограничењима странке потиру или у свом дејству умањују, као и уколико њено опозивање утиче на вредност признања оцењује суд по слободном уверењу“.

Остало би да видимо, због чега неопозвано, изречно судско признање, које нема никаквих додатака ни ограничења, који би га потирали или у дејству умањивали, искључује примену слободног уверења. § 362 поступка нормира, да чињенице, које тврди једна странка, не треба доказивати, у колико их је противна странка изреком признала. Доказ таквих чињеница није потребан због тога, што се признате чињенице појављују као неспорне а њих није потребно доказивати. Па кад отпада потреба доказа у опште, не може бити ни примене слободног судијског уверења, пошто ово уверење налази примене само код утврђивања процесног стања ствари.

На први поглед изгледа, да је примена слободног судијског уверења код вансудског признања, као и код судског признања које има ограничења или додатака или које је опозвано, као и код прећутног признања, ако не искључена оно у многоме ограниченија но код оцене осталих доказа. Међутим, ако се дубље уђе у смисао прописа, који дозвољавају примену слободног уверења код тих признања, видеће се, да је примена тога уверења и ту у свему иста као и код оцене осталих доказа, који не искључују примену слободног уверења.

Б) Судска ноторност — § 365 Грађ. пар. пост.

Ноторно је оно што је опште познато. Код суда је ноторно оно што се код суда појављује као опште познато. Које су чињенице суду опште познате? Ако би се стриктно држало речи „опште познато“ одговор би био: да су код суда опште познате само оне чињенице чија је истинитост позната свом персоналу суда. Али овај појам „опште познато“ не треба схватити у тако строгом смислу. Познато је да судови своју функцију примене закона обављају у одељењима односно већима,

и то или преко судије појединца или у колегијуму. Према томе треба прецизирати, шта се има сматрати као опште познато код судије појединца а шта код већа. Код неколегијалног, појединачног суда ноторне су оне чињенице, чију је истинитост судија, који ствар извиђа, утврдио на основу тога што се оне појављују као опште познате, а код колегијалног суда — већа ноторне су оне чињенице, чију су истинитост све судије већа, које учествују у расправи, или бар већина од њих, утврдили на основу тога што се оне појављују као опште познате. Самим овим нису постављене границе судске ноторности. Судија гесп. судије могу своја сазнања стицати или путем приватнога опажања или путем опажања у званичном раду. Ако сазнања судије односно судија о истинитости извесних чињеница, које се не појављују као опште познате, потичу из њиховог приватног опажања онда такве чињенице нису код суда ноторне. Напротив, ако сазнања о истинитости таквих чињеница потичу из опажања суда у званичном раду, онда су и такве чињенице код суда ноторне. Према овоме све чињенице, које су судија односно све судије већа, које учествују у расправи, или бар већина од њих, утврдили као истините било услед тога, што се оне појављују као опште познате или стога, што су њихову истинитост судије утврдиле путем свога опажања у званичном раду сматраће се код суда као ноторне.

Процесно право у свом § 365. нормира: „Изнесене чињенице, које су код суда опште познате, не треба доказивати“. Ако у току спора која странка изнесе чињенице, које се у горњем смислу имају сматрати код суда као опште познате и за исте предложи доказ суд ће предложени доказ, одбити и то одбијање образложити тиме, да су изнесене чињенице код суда ноторне, те да их услед тога не треба доказивати. А кад одпада потреба доказивања таквих чињеница, онда код њих не може бити ни примене слободног судијског уверења обзиром на оно што нормира став први § 363 парничног поступка. Најзад, и сам појам судске ноторности искључује примену тога уверења. Јер, чињенице које су код суда опште познате, и које се као такве имају узети у смислу закона као истините ниуколико не могу бити стављене у зависност од слободног судијског уверења, пошто би примена тога уверења искључила постојање ноторности.

Г) Законске претпоставке — § 366 Грађ. пар. пост.

Познато је да су законске претпоставке двојаке: оборљиве — *praesunepcio juris* — и необорљиве — *praesumptio iurium et de jure*. Ова подела извршена је према томе да ли се противу чињенице, коју закон, уз испуњење онога што норма о претпоставци захтева, сматра за истиниту, може употребити противдоказ или не. Код првих претпоставака судија, веће има чињеницу, коју закон претпоставља као истиниту, сматрати таквом само дотле док путем изведених доказа не стекне уверење о противном, што претпостављену чињеницу обара. Друге пак искључују сваки доказ о противном, те судија односно веће имају претпостављене чињенице сматрати као ис-

тините у сваком случају и сваки предлог, којим се покушава њихово обарање, као недопуштен одмах одбити.

Да цитирамо § 366 грађ пар. пост. „Чињенице за које закон предмњева (претпоставља) да постоје, не треба доказивати. Доказ о противном допуштен је, уколико га закон не искључује. Тај се доказ може извести и саслушањем странака по § 467 и следећима.“ Закон помиње доказ против претпоставке само „уколико га закон не искључује.“ Из овога излази, да је примена слободног уверења код необорљивих законских претпоставака у сваком случају искључена. Ово по томе, што судија *resp.* веће има претпостављену чињеницу из необорљиве законске претпоставке увек узети за истиниту, доказану, у коме случају је искључена примена доказа за и против претпостављене чињенице у опште. Кад је искључен доказ у опште, не може бити ни примене слободног судијског уверења, јер је примена овог уверења могућа само код утврђивања процесног стања ствари.

Каква је примена слободног уверења код оборљивих правних претпоставака? Овде треба разликовати две ситуације. Прва је: ако противу чињенице, коју закон претпоставља за истиниту, није понуђен односно наређен и изведен доказ о противном. Друга је, ако је доказ против претпостављене чињенице изведен, било по предлогу или стога што га је суд наредио. Код прве ситуације примена слободног судијског уверења је исто тако искључена као и да је у питању необорљива правна претпоставка. Ово је посве разумљиво. Закон нормира, да „чињенице за које закон предмњева (претпоставља) да постоје, не треба доказивати. Доказ о противном допуштен је,..“ До момента изведеног доказа против чињенице, за коју стоји оборљива законска претпоставка, судија односно веће има претпостављену чињеницу сматрати за истиниту, те у погледу ње отпада потреба доказивања. Ако се дакле не изводе докази против оборљиве презумпције у опште, не може бити ни примене слободног судијског уверења, пошто ово уверење налази примене само код утврђивања чињеничног стања спорне ствари. Противно поступање значило би, противу једне правне сигурности, изражене у законској претпоставци, војевати простим закључивањем и неутврђеним наводима (вулгарним претпоставкама), што у домену грађанског права није дозвољено, јер би тада све норме и доказна правила о законским претпоставкама били непотребни и без икаквог смисла.

Да осмотримо другу ситуацију: противу чињенице, за коју закон у оборљивој претпоставци претпоставља да постоје, суд је дозволио извођење доказа о противном. Према ономе што нормира последња реченица § 366 поступка, тај се доказ може извести „и саслушањем странака по § 467 и следећима“ пар. поступка, дакле свима доказима поступка. Како стоји у погледу примене слободног судијског уверења при оцени доказа противу *praesumptio juris*? Исто онако као и при оцени кад се докази изводе противу чињеница, за које не постоје законске претпоставке било оборљиве било необорљиве. Ако се противу оборљиве претпоставке употребљује онај доказ, код кога је

примена слободног судијског уверења ограничена доказним правилима поступка, примени тога уверења ту неће бити места и обратно. Важно је, да све до момента док суд не буде извео доказе против презумпције, примена слободног уверења апсолутно је искључена, а од тога момента па на даље може је бити у колико доказна правила поступка ту примену не искључују код појединог доказа специјално.

Једно интересантно питање: може ли суд путем своје ноторности војевати противу садржине оборљиве правне претпоставке? Ако се стриктно тумачи § 366 пар. пост., специјално речи: „доказ о противноме“, „тај се доказ може извести“ одговорили би негативно. Ово стога што судска ноторност није доказ већ доказно правило процесног права. Но, има ли се у виду, да суд није везан само за предложене доказе већ да може и сам наредити њихово извођење, а нарочито, да су докази и доказна правила Грађанског парничног поступка подешени тако, да суду пруже највише могућности за проналажење материјалне истине, како би се пресудом међу странкама поставила пуна правичност и право, одговор је позитиван.

Д) Право странке државе; домаће обичајно право, привилегије и статuti — § 367 Грађ. парн. пост.

Судови суде по закону. Правилна функција судова захтева од судија, који врше примену домаћих закона, свеукупно познавање домаћег законодавства. Законе стране државе и домаће обичајно право, привилегије и статуте судије нису дужни а могу их познавати. Познавање иностраних закона може бити последица специјалних студија судија, а могуће је и то, да су такве законе судије познале опажањем током свога судијскога пословања. Домаће обичајно право, привилегије и статуте суд може упознати истим начинима као и право — законе стране државе. Из предњег излази, да ако при расправи једнога спора буде од потребе утврђење закона стране државе, или домаћег обичајног права, привилегије и статута, могу наступити следеће две правне ситуације. Прва, да се страном праву, домаће обичајно право, привилегије и статuti, који налазе примене у расправи, појављују суду као познати и друга, да они суду нису познати.

§ 367 став први поступка: „Право које вреди у туђој држави, обичајно право, привилегије и статуте потребно је доказивати само утолико, уколико нису суду познати.“ Ако се парничари током расправе буду позвали на страном право, обичајно право, привилегије или статуте, а исти су од важности за расправу спора и суду су познати, суд ће предлог странке, који води томе да се ова права односно привилегије и статuti утврде, Код примене страног права, домаћег обичајног права, привилегија и статута, који се код суда појављују као познати, искључена је примена слободног судијског уверења и то са истих разлога са којих је искључена примена тога уверења код судске ноторности.

Како стоји са применом слободног судијског уверења код доказивања страног права, обичајног права, привилегија и статута? За одговор је од важности норма у другом ставу § 367.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

поступка, која гласи: „При доказивању ових правних наређења суд није везан за доказе, које су странке понудиле; он може у том циљу наредити по службеној дужности потребне извиђаје, а може се по потреби послужити и посредовањем Министра Правде. „Закон у цитираној норми не обавезује суд, да се при доказивању означених правних наређења држи понуђених доказа стога, што туђе право, привилегије и статуту, поред пуне извесности о њиховом постојању, морају бити и текстативно утврђени или бар изнађен њихов прави правни смисао, а странке могу понудити такве доказе или чинити таква изјашњења на основу којих суд то не може утврдити. Услед овога искључени су сви докази поступка, који не могу да пруже суду тачан текст односно правни смисао ових наређења, а ти су: сведоци, вештаци и саслушање странака. Ако се има у виду то, да слободно судијско уверење налази нарочите примене баш код ових наведених доказа, а не и код других доказа поступка, које нисмо набројали, онда је извесно, да примени слободног судијског уверења нема места онда, кад се има да утврђује постојање, текст ли смисао туђег права, привилегија и статута. Од овога може бити одступања код утврђивања обичајног права, где суд може, после дате оцене вештака или исказа сведока, путем свога слободног уверења закључити, да ли је доказано да домаће обичајно право постоји и какав му је правни смисао. Према овоме, ако странке буду понудиле суду извођење других доказа, изван сведока, вештака и саслушања странака, у циљу да докажу постојање и текст односно смисао страног закона, привилегије или статута, суд ће одобрити извођење тих доказа, и ако је путем изведених доказа дошао до сазнања, да ова правна наређења заиста постоје а притом је закључио и њихов текст или бар правни смисао истих, он ће њиховом применом расправити спорни правни одношај. У противном, суд ће или наредити странци, да одређене доказе у предњем смислу поднесе или ће сам по службеној дужности, евентуално и посредовањем Министра правде, утврдити постојање, текст односно правни смисао туђег права, привилегије или статута.

Друга група

А) Правноснажна осуђујућа пресуда казненог суда — § 364 грађ. парн. пост.

„Ако одлука о спорној ствари зависи од доказа и урачунљивости извесног кривичног дела“, па је парничном суду презентирана правноснажна осуђујућа пресуда кривичног суда или је за садржину исте суд сазнао, онда је парнични суд везан таквом пресудом, у колико се иста односи на доказ и урачунљивост дотичног кривичног дела. То је смисао норме у поднаслову. Несумњиво је, да ван садржаја ове норме остају случајеви: да кривични поступак није ни покренут; да је поступак покренут али да још није донета пресуда или је и донета али није постала правноснажна и трећи, да је донета пресуда по кривици и да је она правноснажна, али је ослобођавајућа. У свима овим случајевима суд није везан оним што је утврђено током кривичног поступка или констатовано у пресуди, те у том погледу мо-

же прихватити или наредити извођење доказа, па и оних који дозвољавају примену слободног судијског уверења. Код првог и другог случаја: да поступак није покренут или да је покренут ли да није пала пресуда или да је и пала али да још није правноснажна, парнични суд може наредити поступак у смислу § 255 грађ. пар. пост. — прекид парнице до свршетка кривичног поступка. Од исхода кривичног поступка у предњем случају зависи, хоће ли правоснажна пресуда по истом остати ван домашаја норме § 264 — ослобођавајућа пресуда — или ће се на њу као осуђујућу применити прописи исте норме.

У погледу доказа о кривичном делу и о урачунљивости лица као извршиоца правноснажна осуђујућа пресуда кривичног суда потпун је и једини доказ за парнични суд. Таквом пресудом парнични суд је везан у колико се иста односи на доказ и урачунљивост конкретног кривичног дела, и он не сме дозволити, да се иста као потпун доказ у реченом смислу побија другим доказним средствима, нити је може и сме ставити у зависност од свог слободног уверења, већ је дужан, да је као истину у том смислу примени у грађанском спору и да за њу надовеже последице грађанске одговорности. Ово стога, што код норме: „да је суд везан за садржину правноснажне осуђујуће пресуде казненог суда, у колико се та пресуда односи на доказ и урачунљивост дотичног кривичног дела“, — ако се тога суд не би држао, повредом закона дошао би у положај противан његовој функцији, а примењено слободно уверење у том случају претстављало би несумњиво акт судијске самовоље, за коју би се надовезала не само грађанска, већ и евентуална кривична одговорност.

Б) Јавне исправе — домаће и стране и приватне исправе — § 388—390 и 392 грађ. пар. пост.

И исправама је процесно право прецизирано доказну снагу. Тако, за јавне, домаће исправе § 388 парничног поступка нормира: да оне „доказују оно што власт или особа јавног поверења у њима службено наређује или посведочава“. Страним јавним исправама закон признаје исту доказну снагу као и домаћим, али само уз услове реципроцитета и прописне овере — § 389 ст. II пар. пост. § 390 поступка: „Приватне исправе, ако их је потписао издавалац или ако је на њима његов ручни знак оверен од суда или од јавног бележника, доказују да је издавалац исправе дао у њима садржане изјаве“. Овакву доказну снагу имају поменуте исправе само: ако на њима нема спољних недостатака — § 392; ако суд не посумња у њихову истинитост — § 406 ст. II; и ако им истинитост није оспорена — § 408 пар. пост.

Доказну снагу исправе, код које је што прецртано, остругано, избрисано, уметнуто или ако она садржи друге спољне недостатке, суд цени по § 368 пар. пост. Суд код такве исправе путем слободног уверења има да оцени, у којој је мери умањена или укинута доказна снага исте.

Процесно право претпоставља, да су домаће јавне исправе истините. Из овога излази, да ако противник подносиоца домаће јавне исправе спори њену истинитост, дужан је да докаже,

www.uda.gov.rs је она неистинита. Ако суд посумња у истинитост такве исправе, може наредити, да се о њеној истинитости изјасни власт или особа, од које она потиче. Ако се овим начином сумња о истинитости не може отклонити, дужан је истинитост доказати онај, који се њоме служи као доказом.

За иностране јавне исправе закон — § 407 пар. пост. — оставља оцени суда, да ли ће их без доказа сматрати за истините. Исти пропис даље нормира: „За доказ истинитости такве исправе довољно је, где нема посебног другог прописа, да ју овери Министарство Иностраних Дела или који посланик или конзул наше државе“.

Суд је позван у смислу §§ 394 ст. III и 528 ст. II грађ. пар. пост. да позове противника доказиваочева, да се изјасни о исправи. Ако је се противник у смислу ових прописа изјаснио о поднетој исправи и није јој оспорио истинитост, онда ће она имати онакву доказну снагу као што је напред изложено. Ако је противник доказиваочев пропустио, да се изјасни о истинитости приватне исправе, а из осталих његових изјава не види се намера за оспоравање истинитости, истинитост такве исправе сматраће се као неоспорена. Све ово односи се и на потпис, који се на таквој исправи налази. Оспорену истинитост приватне исправе или потписа, има да докаже онај, који се њоме служи као доказом — § 408 грађ. пар. пост.

Јавне исправе — домаће и стране и приватне исправе, у колико суд не посумња у њихову истинитост, или им је ова оспорена или у колико оспореност истих није доказана, и које немају недостатка нормираних у § 392 грађ. пар. пост.; — потпуно доказују оно, о чему гласе односно што садрже. Исту доказну снагу имају и исправе, у чију је истинитост суд посумњао, ако је сумња отклонена или је истинитост такве исправе доказана. Код напред изложених прописа поступка, о доказној снази исправа и код прописа § 368 грађ. пар. пост., који допушта слободно судијско уверење само у случају: „У колико није овим законом што друго наређено...“ — излази, да ни један суд не може једној оваквој исправи, било јавној или приватној, дати ширу или ужу доказну снагу од оне, која је у самој исправи садржана, и да је у спору суд мора узети као потпун доказ у томе смислу. Чим је суд одредбом процесног права везан тиме, у колико мора једну исправу узети за потпун доказ, онда такву — неоспорену исправу или чија је истинитост доказана а сумња отклоњена и која нема недостатака — не може и не сме стављати у зависност од свог слободног уверења, већ има узети, да је њоме потпуно доказано оно, о чему исправа гласи.

Код доказа истинитости или неистинитости исправе и код отклањања сумње о истинитости истих суд може применити своје слободно уверење, ако му и ту примену тога уверења не прече изложена доказна правила.

Примену слободног судијског уверења окружују изложена доказна правила процесног права и то тако, да се у њиховом оквиру налазипоље примене тога уверења. Дакле, границе слободног судијског уверења и слободне судијске воље се доди-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

рују. Примени ли се слободно судијско уверење тамо, где му по закону нема места, поред повреде закона, улази се и у самовољу. И обратно: слободна судијска воља је искључена на пољу примене слободног судијског уверења, али и овде не увек, и у сваком случају. Ово стога, што и у оквиру примене слободног судијског уверења суду није дата апсолутна слобода у примени тога уверења. Суд је дужан да слободно уверење стави у границе брижљиве оцене и да овакву оцену да обзиром на резултат целокупне расправе и изведених доказа. Ако суд при тој оцени тако не поступи, опет је прекорачио поље примене свога слободног уверења и загазио у слободну вољу.

Досадашња пракса судова код примене слободног судијског уверења није била једнообразна, већ је неки пут одступала од смисла овде изложених законских одредаба. Наводимо, да и данас има судова који своје слободно уверење примењују тамо где му нема места; а има судова, који то своје уверење у примени схватају тако као да је оно апсолутно слободно. Верујемо, да ће се будућа пракса судова у смислу предњих излагања уједначити и да ће се она кристалисати сва у духу овде изложених законских одредаба, што ће бити од несумњиве важности за оне, који се судовима обраћају са захтевом правде, а и од исте такве важности по саме судове, јер ће се тиме издићи ниво наших судова и ојачити вера у правосуђе.

Иван Д. Пешковић, секретар Касационог суда — Београд

О одређивању издржавања малолетној деци по § 264 ван пост.

Ово питање покренуо је у једном чланку објављеном у Браничу (св. за јануар 1938. год.) г. Таневић, залажући се за решење да старатељски суд по § 264. ван. пост. може приступити одмеравању издржавања тек пошто надлежни црквени епархијски суд ову дужност давања издржавања у начелу утврди. Како се не слажемо са мишљењем г. Таневића, то мислимо да ће бити од интереса за читаоце овог часописа ако им изложимо и аргументе за обрнуто схватање овог питања у толико пре што је то од интереса и за практичаре, адвокате и судије.

До доношења закона о суд. ванпарничном поступку није било спорно на подручју Касационог суда у Београду то у чију надлежност спада решавање спорова о издржавању малолетника, кад су им родитељи у распри. И § 100. грађ. зак. и чл. 96. закона о црквеним властама од 1890. год., а затим чл. 129. тач. 4. Устава срп. правосл. цркве то питање су уредили на исти начин. Духовни судови су одлучивали коме припада издржавање за време трајања парнице, а грађански суд у редовном спору одмеравао је висину тога издржавања. После завршене парнице судови су одлучивали о издржавању такође на основу пресуда духовних судова. Само овако судови нису једнообразно поступали, и по нашем схватању сасвим правилно, па су досу-

живади издржавање невиној страни и онда кад у пресуди духовног суда није било ништа одлучено о издржавању жене, коју је нпр. муж отерао или чији је брак духовни суд на његову штету развео. Ступањем на снагу зак. о суд. ванп. пост. ствар је измењена из основа, кад су у питању малолетна деца. По § 264. ван. пост. старатељски суд одлучује о нези, васпитању и издржавању малолетне деце и то без обзира да ли тече брачна парница или је она окончана, или најзад није уопште ни покренута али супрузи живе одвојено. Поставља се питање да ли суд може да поступи у оваквим случајевима не чекајући одлуку надлежног грађанског парничког или духовног суда о прејудицијелном питању ко је обавезан да даје издржавање или код кога ће дете бити на нези и васпитању.

Да би могл одговорити на ово питање потребно је утврдити не само циљ законодавца који је донео овакву одредбу као што гласи § 264. ван. пост. већ утврдити каква је то врста поступка суда који одлучује о питањима наведеним у § 264.

Распра супружника, која може и по њих саме бити од неогледних и штетних последица не треба да угрози опстанак и интерес малолетне деце, којима је потребна нега и васпитање. Такву децу узима закон у заштиту (§ 39. гр. зак.) и држава преко судске власти интервенише хитно у корист деце у распру између супружника, не дозвољавајући да судбина њихова остане неизвесна све до свршетка брачне парнице. Зато је, противно ранијим позитивним законским прописима, законодавац прокламовао начело да се распра између супружника о васпитању и нези као и о издржавању деце има сматрати као ванпарнична ствар и расправљати по начелима ванпарничног поступка. То је смисао § 263. и § 264. ван. пост. и после ступања на снагу ових законских прописа има се питање издржавања малолетне деце као и њихове неге и васпитања расправљати само ванпарничним путем, а никако по досадањим одредбама § 100 грађ. зак. или пак чл. 129. тач. 4. Устава срп. православне цркве.

Да је ово наше гледиште тачно довољно ће бити да се позовемо само на чл. 2. уводног закона за ванп. пост. који је наредио да престају важити сви прописи других закона, уредаба и наредаба о предметима који су уређени новим ванпарничним поступком. Па како није спорно да је и § 264. ван. пост. ступио на снагу, јер за одлучивање о издржавању деце суд има основа у прописима грађанског законика (чл. 27. увод. зак.), то се може узети да је § 264. ван. пост. изменио поступак предвиђен у § 100. грађ. зак. и чл. 129. тач. 4. Устава срп. православ. цркве кад је у питању одмеравање издржавања малолетној деци. (Не можемо говорити о укинућу ових прописа, пошто они предвиђају решење и других питања — нпр. издржавање невољне стране за време парнице, о коме § 264. ван. пост. ништа не предвиђа). Зато налазимо да је неосновано нахођење да је пропис § 100. грађ. зак. у колико се односи на издржавање деце остао и даље у важности као његов одговарајући пропис у чл. 129. тач. 4. Устава срп. прав. цркве, јер овај пропис (§ 100. г. з.) није материјално правне природе и ако се налази у материјалном закону, већ чисто формално правне, процесне природе, па

га је и могао да измени други доцнији формално-правни закон. Прописи поступка за судове у Срп. православ. цркви нису ни од какве решавајуће важности, не само зато што су то прописи које је издала Срп. православна црква у своме унутрашњем уређењу ради правилног функционисања својих органа—судова. те према томе не могу мењати позитивне одредбе државног закона, већ и зато што та надлежност црквених судова да суде о издржавању супруге и деце није никаква искључива материјална надлежност црквених судова, те да не би могли судити редовни грађански судови о том издржавању. И редовни грађански судови суде о издржавању жене не само онда кад је брак разведен кривицом мужа и кад се право жене заснива на § 109. грађ. зак., већ и онда кад је бракоразводна парница окончана, али је црквени суд пропустио да одлучи о издржавању за време парнице. И у овом последњем случају може судити грађански суд, баш по принципу да надлежност црквеног суда није искључива, већ само узредна, т.ј. онај суд који суди о главној ствари (браку) може судити о и споредној (издржавању). Тако се имају разумети § 100. грађ. зак. и чл. 129. Устава Срп. прав. цркве. Надлежност нак редовних судова цени се по општим прописима о материјалној надлежности, т.ј. према вредности тужбеног захтева која се утврђује по начелима постављеним у § 53. грпп. Надлежност окружног суда из §. 46. тач. 3. грпп. јесте искључива надлежност и она не обухвата чисто имовинско-правне захтеве за издржавање, те зато имовинско правни захтеви из односа између брачних другова спадају у надлежност редовних судова док захтеви за издржавање деце противу њихових родитеља спадају по § 264. ван. пост. у надлежност старатељског судије. При томе старатељски судија одлучује не само о висини тог издржавања, већ и о обавези родитеља или лица која су по одредбама грађанског законика дужни давати издржавање деци. Не може се узети да о тој обавези треба да суди претходно редован грађански суд или црквени суд срп. православне цркве, пошто § 264. ван. пост. није учинио зависном одлуку старатељског судије ни од какве појудицијалне одлуке редовног грађанског или црквеног суда, јер ово одлучивање о обавези и одлучивању спада у ванпарнични поступак.

Зато, закључујући, налазимо да старатељски судија има без обзира да ли се између родитеља води бракоразводна парница, или постоји само раздвојен живот, да одлучи одмах о томе ко има да издржава малолетну децу, а ко да се стара о њиховом васпитању и нези, држећи се при томе начела постављених у грађанском законнику. Није дужан да чека претходну одлуку црквеног суда о бракоразводној парници нити о издржавању деце, односно о обавези родитеља за ово, јер судија ће путоказ својој одлуци наћи само у § 264. ван. пост. и у прописима грађанског законика.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Никола М. Радовић, адвокат — Београд

Шта се подразумева под појмом закупнине из Тар. бр. 14 напомене 4 Закона о таксама

Код примене фискалних закона управна власт врло често изазива непотребне административне спорове. До тих спорова долази се најчешће због погрешног разумевања и рђавог тумачења извесних законских прописа, који регулишу односе фискалне природе. Погрешно схватање правне природе једне материје, сасвим логично, праћено је и погрешном применом закона.

У последње време наилазимо врло често на погрешно тумачење и примену I Тар. бр. 14. напомене 4. Закона о таксама. Да би се видело колико је такво тумачење неосновано и правнички нетачно, нашли смо за потребно да то разјаснимо путем овога чланка. Овај законски пропис регулише питање плаћања такса за уговоре или писмена о закупу зграда, станова и локала. Износ те таксе одређује се према величини годишње закупнине, која се плаћа закуподавцу као накнада за употребу односно коришћење зграда, станова и локала.

Иако је напомена 4. из Тар. бр. 14. Закона о таксама толико јасна да јој не треба неког нарочитог коментара, ипак се дотичном законском пропису даје од стране управне власти такво тумачење, које се противи како правном појму закупнине, тако и етимолошком значењу саме те речи.

Ово погрешно тумачење и разумевање дотичног законског прописа свакако је дошло отуда, што се појам закупнине брка са појмом куповне цене, односно не чини се никаква разлика између ова два потпуно одвојена правна појма. Међутим разлика која постоји између закупнине и куповне цене таква је да је није потребно нарочито објашњавати нити на њу указивати. Јасно је као дан, да се куповна цена не може подвести под појам закупнине и бити њен саставни део из простог разлога, што куповна цена сама за себе представља једно посебно име у правној науци, са којим се врло често сусрећемо у економском и правном саобраћају.

Да би још више истакли разлику која постоји између закупнине и куповне цене, покушаћемо да изложимо карактерне црте једног и другог правног појма.

Да видимо шта је закупнина и какав је њен правни карактер.

Закупнина јесте она накнада коју купац даје закуподавцу за употребу закупљене ствари. Дакле, закупнином се не плаћа вредност саме ствари већ једино њена употреба за одређено време. Вредност ствари плаћа се по закључивању уговора о куповини и продаји, који служи као основ за стицање својине једне ствари. Битна карактеристика закупнине огледа се баш у том плаћању — давању накнаде за употребу закупљене ствари. Правни посао познат у правној науци под именом уговор о закупу не може се ни замислити без закупнине — § 677.

грађ. законика. Закупнина је саставни део уговора о закупу и његов битан елемент који је неопходан за постојање дотичног правног посла. По § 680. грађ. законика тек онда кад се стране сложе за ствар и цену потребну за плаћање саме употребе ствари, погодба је готова. Дакле све дотле док се закупнина не фиксира нема ни уговора о закупу.

Да би била што јаснија слика саме закупнине као саставног дела закупа, видећемо шта је и закуп.

По дефиницији нашег грађ. законика, коју је усвојио и Закон о таксама, закуп је такав уговор, којим једна страна уступа другој извесну непотрошну ствар да се са њоме користи односно служи за неко извесно време уз једну унапред одређену цену. Та цена, јесте закупнина, која треба да се плати за употребу једне одређене ствари.

Главна и битна карактеристика овог правног посла јесте употреба једне непотрошне или боље рећи незаменљиве ствари за једно одређено време, после кога времена купац враћа ствар неповредну, дакле „у оном стању у коме ју је примио“ — § 687. грађ. зак. То враћање ствари чини њену употребу привременом односно временски ограниченом. И закуподавац не само што добија натраг своју ствар, већ прима и цену—закупнину — којом му је плаћена употреба ствари. Код ове врсте правних послова једна уговарајућа страна има двојаке користи: прима закупнину и најзад добија натраг своју ствар.

У изналажењу разлике која постоји између закупнине и куповне цене, објаснићемо и правни појам ове последње.

Куповна цена јесте она сума новаца која се даје као накнада за ствар прибављену у својину. Дакле, цена као саставни део уговора о куповини и продаји редовно прати овај правни посао, који се знатно разликује и по свом карактеру и по својој правној природи од уговора о закупу. Та разлика која постоји између ова два правна посла најбоље се да уочити у томе: што код куповине продавац преноси на купца својину од продате ствари и зато добија одговарајућу вредност у новцу, док код закупа закуподавац уступа закупцу само употребу закупљене ствари и то за једно одређено време. Иако неки тврде да је закуп продаја употребе ствари и да због тога много личи на правни посао куповине и продаје, ипак међу њима постоји знатна разлика, као што је то напред изложено.

Та разлика која је толико очигледна између уговора о закупу и уговора о куповини и продаји, када се један и други посматрају сваки за себе, следствено се показује и између купно одвојена појма, који се не могу један у другом садржати, куповне цене и закупнине. Ово су и у теорији и у пракси два потврди, нити један другог замењивати.

Сам Закон о таксама прави разлику између закупнине и куповне цене. Тако док о овој последњој говори у Тар. бр. 12. дотле о закупнини говори у Тар. бр. 14. По овој законској одредби закупнина је она накнада у новцу која се даје закуподавцу за употребу и коришћење закупног добра. Према том стварном износу закупнине наплаћује се и прописна такса,

www.kojom.se у смислу Тар. бр. 14. напомена 4. Закона о таксама снабдевају закупни уговори.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Остали износи који се у виду накнаде дају за утрошену воду, осветлење и друго трећим лицима, која не учествују у закључењу уговора о закупу, сасвим је разумљиво да они не улазе у закупнину. Ово из два разлога. Прво вода и осветљење, као потрошне ствари не могу бити предмет закупа, већ предмет посебног купопродајног уговора. Дакле накнада која се даје за воду и осветлење трећим лицима — овде у Београду. Поглаварству града Београда — не може се подвести под појам закупнине предвиђен у Тар. бр. 14. напомена 4. Закона о таксама, јер вода и осветлење нису непотрошне ствари, како то условљава напред поменути законски пропис. Друго закуподавац није обавезан ни по ком законском пропису да са имовином трећих рукује и закључује извесне правне послове, који воде и отуђењу. Обављање тих и таквих послова не само што не претставља законске дужности закуподавца, већ садржи изричну забрану неовлашћеног располагања туђом имовином, предвиђајући чак и казнене санкције за повреду те забране.

Да ли ће ово треће лице, које својевласно располаже са својом имовином засновати неки нов правни однос са закуподавцем зграде, стана или локала, закуподавца се ништа не тиче. Тај нов правни однос, који закључи купац са трећим лицем па било то и о потрошњи воде, осветлења и другог за њега, јесте *res inter alios okta*. Дакле сви ти остали односи њега не тангирају, нити га пак могу правно обавезивати.

Из свега овога јасно излази да се под појмом закупнине из Тар. бр.14. напомене 4. Закона о таксама подразумева само онај фактички износ годишње закупнине, који закуподавац добија као накнаду, за употребу зграде, стана или локала. По себи се разуме да се у тај износ не може укључити и накнада која се особено плаћа трећим лицима за потрошњу воде, осветлења и другог. Дакле, тај укупан износ не може се третирати као закупнина нити на њега применити одредба напред поменутог законског прописа, као што погрешно раде то неке фискалне власти.

Др. Бор. Д. Пејровић, правни референт Мин. саобраћаја — Београд

Извршење над надлежностима активних и пензионисаних државних службеника по закону о извршењу и обезбеђењу од 1930 г. у вези прориса закона о државном саобраћ. особљу.

а). На дан 1. јануара 1938. године ступио је на снагу Закон о извршењу и обезбеђењу донет 1930. године, на целој територији Краљевине Југославије, сем подручја Великог Суда у Подгорици где ступа на снагу 1. априла ове године. Овим законом укинута је сво старо законодавство које се је односило на ма-

терију обезбеђења тражбина и извршења судских пресуда. Укинут је систем забрана, као средства обезбеђења, који је систем важио нарочито у Србији т.ј. на подручју Београдског Апелационог суда, и заведен је нов начин код обезбеђења и извршења тражбина. Према поменутом закону сва радња око обезбеђења и извршења прешла је у руке суда, а одузета из руку полицијске власти. То значи да судима у рукама цео поступак око остварења тражбина појединаца, он суди и он врши наплате према својим пресудама. Нас овде интересује питање како ствар стоји са извршењем и обезбеђењем тражбина над принадлежностима државних службеника, било за приватна потраживања, било пак за државна потраживања у односу на прописе закона о држ. саобраћајном особљу од 1931. г. као и питање т.зв. административних забрана, те ћемо покушати у колико је то краће могуће да ова питања разјаснимо.

б. Питање обезбеђења и извршења на принадлежностима државних службеника (активних и пензионисаних) за приватно-правна потраживања. Према пропису § 253. зак. о државном саобраћ. особљу од 1931. год. предвиђено је да: док закон о Извршењу и обезбеђењу не ступи на снагу, службеницима државних саобраћајних установа, активним или у пензији, као и њиховим породицама, које уживају породичне пензије, може се ставити забрана на једну трећину њихових принадлежности осим личног и породичног додатка на скупоћу и то судским путем или по њиховом пристанку. За издржавање породице може се узабранити и више од једне трећине заједно са личним и породичним додатком на скупоћу. Тако је било према поменутом законском пропису, али на дан 1. јануара ове године стање се је променило, јер је поменути законски пропис закона о држ. саоб. особљу престао даље да важи и на место његово дошли су прописи закона о Извршењу и обезбеђењу (§§ 245.—254.). Према пропису § 245. новог закона укинута је установа судске забране на принадлежностима службеника, која је служила као средство обезбеђења, и ступила само извршења, т.ј. директна наплата потраживања од службеникових принадлежности, а то значи да се може вршити обустава од службеникових принадлежности, само на основу извршних судских одлука које су набројане у §§ 1.—2. зак. о Изврш. и обезбеђењу. Према овом законском пропису, државним службеницима: грађанским и војним, активним или у пензији као и њиховим породицама, које уживају породичне пензије, може се узети у извршење (т.ј. извршити наплата судским путем дуговање и т.д.), једна трећина плате и осталих принадлежности, али с тим да службенику остане шест хиљада динара годишње. Дакле према овом законском пропису службенику се не може узети ради извршења тражбине приватних лица више од једне трећине или како се закон изражава „може се узети у извршење једна трећина плате“, из тога излази да се не мора увек узети једна трећина, што зависи од висине дуга, а и од нахођења извршног органа. Закон је одредио критеријум по коме се има одређивати шта улази у трећину

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

плата, па је поред новчане своте одредио да у плату улазе и примања која има извешан службеник. Тако у природна примања, према закону спадају: стан који службеник ужива од државе. Вредност овог стана рачуна се према прописима и наредбама које о томе постоје, ако пак ових прописа нема онда се вредност одредује по уобичајеним ценама где службеник прима плату. Поред стана у природна примања спадају сва остала примања које службеник прима а која нису у новцу. Ако службенику припада више сталних принадлежности, износ који се може наплатити рачуна се од укупних принадлежности. За издржавање које припада повериоцу (на пр. жени, деци, родитељима), може се за извршење наплате ових тражбина узети и половина од принадлежности службеника који је дужан да их даје према пресуди суда. Али ако се већ води извршење над принадлежностима службеника за рачун кога повериоца, онда се може и од законског минимума (шест хиљада динара), који иначе не може да се узме у извршење, узети за наплату издржавања, али се ипак мора дужнику оставити минимум од 3000 динара годишње.

Од зараде (наднице) коју службеник прима може се узети у извршење једна трећина, али се мора службенику оставити 20 динара дневно. Дакле закон каже „може се узети...“, што и овде, као у случају редовних принадлежности (§ 245.), значи да се не мора толико узети, већ да се може узети и мање од једне трећине од принадлежности. Норма није императивна, већ факултативна.

Дакле, као што се из изложеног види, нови закон о Извршењу и обезбеђењу у основи је променио норме закона о државном саобраћају, особљу по питању обустава од принадлежности службеника државних саобраћајних установа за приватна потраживања, али је у исто време и обезбедио службенике у толико што је нормирао да се један законски минимум не може узети у извршење ма за чије потраживање (шест хиљада динара годишње, а када је у питању издржавање три хиљаде), те је на тај начин обезбедио један минимум за живот дужнику, што није био случај по досадашњим прописима (бар на територији Београдског Апелационог суда).

в). Питање извршења и обезбеђења државних потраживања према службеничким принадлежностима. Држава се према општим прописима грађанског права у погледу својих приватних тражбина сматра равном са осталим грађанима. Али она пошто има власт (управу, империјум), то је себи обезбедила извесне привилегије и у приватно-правном животу. Њене тражбине у већини случајева имају привилегију првенствене наплате. Како је закон о Извршењу и обезбеђењу регулисао потраживања државе према својим службеницима? На ово питање дао је одговор пропис § 245. у вези § 252. поменутог закона. Према овим прописима држава за своја потраживања има само привилегију првенствене наплате код потраживања од својих службеника само која се односе на: порезу, друге дажбине као и оне које

се наплаћују административним путем. Поред привилегије првенствене наплате, држава има права код појединих тражбина да ове наплаћује од припадљности својих службеника административним путем, а то значи да има права да сама утврди тражбину и да је без учешћа судске власти преко својих административних органа и наплати. Што се тиче висине до које се може службенку задржати од припадљности за потраживања државе закон није дао никакву привилегију држави, јер то није изрично предвидео, као што је био случај по старом законодавству (половина припадљности се је могла узети за државно потраживање). Према томе овим новим законом је измењен пропис § 96. зак. о држ. саобраћајном особљу, према коме се је могла узети од припадљности службенику, ако потраживање потиче било из службеног односа, било пак од причињене штете саобраћајној установи од стране саобраћајног службеника, половина од активних припадљности. Од сада државне саобраћајне установе могу за своја потраживања од својих службеника административним путем узабранити само једну трећину од припадљности „без учешћа других власти“, како то вели § 97. зак. о држ. с. о. Ово гледиште се заснива на пропису § 252. зак. о Извршењу и обезбеђењу у коме се каже да и даље остају прописи оних закона у којима се говори о наплаћивању извесних тражбина административним путем. Дакле остају прописи који говоре о начину наплате, што значи да престају да важе сви они стари прописи који говоре о висини која се може за државно потраживање узабранити од службеникових припадљности, јер је ово питање решено у пропису § 245., а то је једна трећина, па било то потраживање државно или приватног лица.

г). Нови закон је предвидео случај: када се већ проводи извршење на припадљностима службеника, а држава потражује било порезу било какву своју јавну тражбину, онда држава долази пре оних лица за чије се тражбине већ види извршење.

д). Службеник према чијим се припадљностима води извршење не може путем уговора са својим повериоцима да се одрекне заштите коју му закон даје и да уговори да му се на име дуговања узме више од припадљности од једне трећине, јер такав је уговор без правног дејства (§ 253. зак. о Изврш. и обезбеђењу).

СУДСКА ПРАКСА

Из праксе Апелационог суда у Новом Саду

Г. Бранко Јевремовић, судија апелационог суда у Новом Саду доставио нам је следећу одлуку.

3. Адвокаш се не може у смислу § 49 к. з. осудиши и на споредну казну губишак јавне службе. (Бр. Кре 296 од 1. фебруара 1937. год.)

Окружни суд у С. пресудом својом бр. Кзп. 90.-1935. од 8. септембра 1936. г. прогласио је кривим Др. Л. М. адв. што је као куратор стечајне масе С. Б. и супруге му из А. решењем Окружног као уточног суда у С. бр. Г. 1545.-32. од 3. септембра 1932. г. био позван да положи у депозит суда куповну цену, коју је у својству старатеља масе примио за на дражби продате некретнине стечајне масе у износу 873080 дин. заједно са 4 от сто интереса од дана дражбе т.ј. од 23. маја 1926. год. до уплате налога, депоновао је свега 156705 а своту од 388091 дн. задржао за себе, те је туђу покретну ствар, која му је била поверена као старатељу масе противправно себи присвојио, а из којих доказних чињеница излази кривично дело злочинства из § 318. а квалификовано по § 319. од. 1. к.з.

Стога га Окр. као кривични зборни суд осуђује, на основу напред цитираних законских прописа применом § 71. тач. 4. к.з. на четири године строгог затвора као главну казну, а у смислу од. 4. § 46. к.з. на губитак часних права за време од три године као споредну казну. Сем тога осуђује га као јавног службеника у смислу 1. од. § 49. к.з. на губитак јавне службе као споредну казну итд.

До овакве пресуде суд је дошао на основу доказног поступка продуцираног на главном претресу преслушањем оптуженог Др. М. Ј. сведока и читањем грађанских списа, којом приликом је извео горње установљење, одбивши оптуженом досуђену адвокатску награду у 500.000 дин. од примљене куповне цене 1,044.706 динара као идепоновану своту у 153.705 дин. дакле укупно му одбио од куповне цене 656.705 дин. те установио висину противправно присвојене масене имовине. Није уважаио одбрану оптуженог, да је задржао своту на име готових издатака у стечају, пошто је по старом стеч. закону морао да тражи предујам из масене имовине, што би му се издало. При одмеравању казне признао му као олакшице добро владање, делимично признање и породично стање, па му изрекао предњу казну.

По овоме је Одељење Б. Београдског Касационог суда у Н. Саду дошло ову пресуду.

Касациони суд ревизије одбацује, осим оног дела ревизије државног тужиоца, који је изјављен због повреде формалног закона из § 336. бр. 4 к. п. у погледу кога одклања решење.

По службеној дужности а због повреде материјалног закона из § 337. бр. 3. к. п. позивом на § 338. од. 5. к. п. и на основу § 352. од. 2. к.п. поништава пресуду Окружног суда у оном делу којим се оптужени на темељу § 49. к. з. осуђује на губитак јавне службе.

Призив државног тужиоца не уважава, а призив оптуженог одбацује.

Међутим поводом призива државног тужиоца а на основу § 324. од. 2. ст. 2. к. п. преиначује пресуду Окружног суда у погледу одмеравања казне, те оптуженог на основу § 319. од. 1. к. з. применом § 71. бр. 4. к.з. осуђује на казну строгог затвора у трајању од једне године и шест месеци као главну казну, а на основу § 43. од. последњи к. з. на губитак часних права у трајању од три године.

Иначе оставља пресуду Окр. суда нетакнуту, а са даље наведених разлога.

Против пресуде Окр. суда изјавио је држ. тужилац ревизију због повреде формалног закона из § 336. бр. 4. и 6. с. кр. п. и призив због примене § 71. бр. 4. к. з. и благо одмерене казне ради поштрења, док је оптужени на записнику о главном претресу изјавио ревизију због повреде материјалног закона из § 337. бр. 1. сл. а), б) и г) с. кр. п. и призив без назначења тачака пресуде које се њиме побијају. Посебним поднеском пак, у року од три дана по објављивању пресуде, изјавио је оптужени ре-

визију због повреде формалног закона из § 336. бр. 6. и 10. с. кр. п. и због повреде материјалног закона из § 337. бр. 1. сл. а), б), в) и г) с. кр. п. а у оправдању још и због повреде материјалног закона из § 337. бр. 2. и 3. с. кр. п.

Ревизију оптуженог у оном делу који је накнадно изјављен због повреде формалног закона из § 336. бр. 6. и 10. с. кр. п. и због материјалног закона из § 337. бр. 1. сл. в) 2. и 3. с. кр. п. као и његов позив, Касациони суд је одбацио као недопуштене, и то ревизију зато што је оптужени изјавом правног лека у записнику о главном претресу своје право употребе истог исцрпео па га не може накнадно проширити и на такве повреде закона које првом изјавом нису обухваћене, а позив на темељу §§ 334. од. 1. и 353. с. кр. п. зато што у њему нису одређено назначене тачке пресуде које се побијају.

У погледу оног дела ревизије држ. тужиоца пак који је изјављен због повреде формалног закона из § 336. бр. 4. с. кр. п. Касациони суд је отклонно решење, јер је Главни држ. тужилац тај део ревизије повукао.

Повреду формалног закона из § 336. бр. 6. с. кр. п. налази држ. тужилац у томе што је Окруж. суд установио да оптужени има права задржати од куповине некретнина своту од 500.000 динара која му је досуђена у име награде.

Ово установљење побија на том основу: што Окруж. суд при томе није имао у виду прописа § 54. ст. зак. односно § 189. т. а овршног закона, као ни решење Апелационог суда у Новом Саду бр. Пл. 489.1935. г.

Што се оптуженоме никако није могло признати свих 500.000 динара на име хонорара према некретнинама упис. у земљ. књиж. ул. бр. 1915. и 1913. општине Мол и бр. 7650. општине Ада, јер је по распоредном решењу земљишнокњиж. суда у Сенти бр. 11865.-930. оптужени дао себе распоредити на основу решења стеч. суда бр. 19.-85.-1927. од 9. јула 1928. год. према некретнинама уписаним у земљ. књиж. ул. бу. 1913. и 1915. општине Мол 178.000 динара, а према распоредном решењу земљишнокњижног суда у Сенти бр. 11373.-1930. према некретнинама уписаним у зк. ул. бр. 7570. општине Ада свега 5000 дин.;

што је Окр. суд изгубио из вида да хонорар од 500.000 дин. није установљен само на терет поменутих некретнина него и на терет некретнина упис. у зк. ул. бр. 1285., 1513., 1514. и 6939. општине Ада па да према томе и са становишта Окружног суда оптужени није могао задржати више од 183.000 дин., колико му је распоређено за напред наведене некретнине;

што је Окр. суд пропустио да узме у обзир да је савез набављачких задруга јавних службеника приликом одржања распоредне расправе код земљишнокњижног суда приговорио хонорару оптуженога од 500.000 дин. те да је том приликом у распоредним решењима бр. 11865., и 11373. и 1930. оптужени упућен на парницу против поменуте задруге, па како оптужени као старалац стеч. масе парнице није покренуо, да се има сматрати да решење о установљењу награде бр. Ст. 1985.-1927. и не постоји;

што се трошкови и хонорар који је себи заручунао оптужени односе искључиво на секвестар некретнина те се могу намирити само из прихода секвестра а ни на који други начин из продајне цене, супергаранција некретнина. Ревизија није основана. Према разлагању држ. тужиоца, на име повреда формалног закона била би у томе што је пресуда Окр. суда у погледу наведених чињеница непотпуна, јер их при установљењу чињеничког стања није узео у обзир.

Међутим, повреда формалног закона из § 336. бр. 6. с. кр. п. предпоставља да се ради о одлучним чињеницама па у колико се непотпуност не односи на ове потоње нема ни повреде формалног закона у смислу § 336. бр. 6. с. кр. п. Чињенице чије установљење држ. тужилац ревизијом побија нису у предметном случају од одлучне важности, као што је то ниже при излагању ревизије оптуженог ближе изведено, па према томе без обзира на то да ли је тачно оно што државни тужилац износи нема повреда закона на коју се ревизија позива.

Повреду материјалног закона из § 337. бр. 1. сл. а) с. кр. п. налази оптужени у томе што га је Окр. суд огласио кривим за дело које није кривично дело. Окр. суд установио је, наиме, као чињеницу да је он оптужени положио у судски депозит у уложним књижицама 265.763.05 дин., а ипак

те своте није му признао ни урачунао у своту коју је имао да положи него је узео да је ту своту утајио. Међутим, он да је новац стеч. масе већ у год. 1928. уложио у разне новчане заводе — и то по упуству и одобрењу стеч. одбора,—па како новчани заводи у време када је примио решење Окр. суда као уточног суда којим је позват да новац положи у судски депозит већ нису исплаћивали улоге, то да је без своје кривице био у немогућности да цео новац у готовом положи у депозит. Па и кад би становиште Окр. суда да целу своту има да положи у готовом било и тачно — тврди даље оптужени, — ни онда се не може узети да је ту своту противправно присвојио, јер да је то учинио, не би је на позив суда био могао положити ни у уложним књигама.

Ревизија није основана. Према установљењу Окр. суда, наиме, од три уложне књижице које је оптужени на позив суда положио у судски депозит једна, од 27.312.99 дин. гласи на име Н. Л., а друга, од 152.459.44 дин. гласи на његово име. Према томе, не ради се овде о новцу стечајне масе који би оптужени био положио у новчани завод него се ради о новцу лица на чије име уложне књижице гласе. Не може се, дакле, оптужени правдати да је новац стеч. масе „замрзнут“ у банци, нити пак може уложним књижицама своје супруге и својом, које к томе нису ни наплативе, надопунити готов новац стеч. масе. Ако је пак оптужени новац стеч. масе уложио у новчани завод на своје име и на име своје супруге, онда је већ тиме са тим новцем располагао као са својим, па за то има да одговара.

Што се тиче треће уложне књижице од 85.984.62 дин. која гласи на име оптуженога као староца стеч. масе то се та свота има признати као правилно положена и обрачуната, па је у том погледу правно становиште Окр. суда доиста нетачно. Окр. суд је на име установио као чињеницу да је оптужени на основу дражбених услова и правоћне судске одлуке куповну цену за на дражби продате некретнине примио, па је према томе био овлашћен да је плодносно уложи у новчани завод. Ако при томе није повестулно потребно брижљивошћу има грађанско-правно да одговара за евентуалну материјалну штету, никако пак кривично за дело утаје.

Међутим, за питање да ли у радњи оптуженога у опште стоји дело званичне утаје, признање поменуте своте као правилно положене и обрачунате није од одлучне важности, и то из разлога.

Окружни суд установио је као чињеницу да је оптужени примио за некретнине из општине Мол 681.000 дин., за некретнине из општине Ада 192.080 дин. свега 873.880 дин., да је положио у судски депозит у готовом 156.705 дин. и у уложној књижици гласећој на име староца стеч. масе 85.984.62 дин., што чине заједно 242.689.62 дин. Разлика између наведене стајалиште Окр. суда да је оптужени оправдано задржао 500.000 дин. на име правоћно установљене му награде као староца стеч. масе, остаје још увек разлика од 130.390.38 дин. коју оптужени није положио у судски депозит нити њено задржавање оправдао.

Задржавање те своте не може се правдати као што то хоће оптужени, тиме да је решењем стеч. суда бр. 1985.-1927. од 9. јула 1928. оптуженом као старатељу стеч. масе одобрене на име готових издатака око руковања са масом 811.000 дин., па је у том погледу правно стајалиште Окр. суда правилно. Окр. суд је, на име сходно пресуди овог Касационог суда од 28. новембра 1936. год., бр. Кре. 258.-31.-1934. установио да је поменуто решење поништено да питање трошкова односно готових издатака оптуженога као староца стеч. масе није још у опште правоћно решено. Оптужени се дакле у својој одбрани на то не може позивати.

Оптужени, у супрот установљењу Окружног суда не признаје да је примио за продате некретнине 873.080 дин. већ само своту од 837.500 дин. и ако је у том погледу за овај Касациони суд меродавно установљење Окр. суда, јер је ревизија оптуженог изјављена због повреде формалног закона из § 336. бр. 6. с. к. п. којом је то установљење нападнуто као што је напред нападнуто — одбачена као недопуштена, — све кад би се примило за тачно оно што оптужени наводи, у сваком случају остаје неположена и неоправдана свота од 94.810.38 дин. Како је пак за установљење дела званичне утаје и за правилну примену закона битно само то да ли утајена свота прелази 1.000 дин. Касациони суд се у даљна разматрања о висини утајене своте није упуштао. При томе Касациони суд није узео у обзир своту од 171.716 дин. наиме 4 од сто камата, коју је своту Окружни

суд урачунао у утајени износ, јер у пресуди Окр. суда није у опште утврђено да би оптужени ту своту стварно био примио, а ако је није примио, није је могао ни утајити. Питање да ли оптужени за тај износ одговара грађанско-правно нема везе за питање његове кривичне одговорности.

Како је према томе Окр. суд установио да оптужени као старатељ стеч. масе на позив суда односно на јавној судској дражби продатих некретнина стеч. масе која му је била поверена ушли у своту од преко 1.000 дин. није положио у судски депозит него ју је противправно себи присвојио те како се у тој радњи оптуженога стичу сва субјективна и објективна критерија злочинства званичне утаје означеног у § 318. к.з. и квалификованог по § 319. од. 1. к. з., Окр. суд није повредио материјални закон када га је за исто огласио кривим.

Повреду материјалног закона из § 337. бр. 1. сл. б) с. к. п. налази оптужени у томе што га је Окр. суд огласио кривим и ако је право за гоњење тога дела застарело. По новом кривичном закону, наиме, да је утаја преступ, а пређашњи казни закон да не познаје квалификовану утају у смислу § 319. к. з. Према томе да се има комбиновањем садањег и пређашњег кривичног закона установити да је инкриминисано дело преступ, како преступи у смислу § 106. старог казног закона застарују за три године, а у смислу § 79. од. 3. новог к. з. застара је апсолутна застара, када прође два пута онолико времена колико се за застару за то дело тражи, дакле у конкретном случају 6. година, те како је од времена почињења дела 1928. г. 6. година већ 1934. год. прошло, то да се дело има сматрати застарелим.

Ревизија није основана, зато што је § 319. к. з. одговарао § 462. старог казног закона, по коме се дело оптуженог такођер квалификује као злочинство, а ни зато што се има сматрати да је дело почињено онда када је оптужени био позват од суда да новац положи у судски депозит, а то је било 1932. год., дакле за важности садањег к. з.

Повреду материјалног закона из § 337. бр. 1. сл. б) с. к. п. налази оптужени и у томе што га је Окр. суд огласио кривим и ако у смислу § 23. к. з. нема крив. дела, будући да је стеч. суд својим решењем бр. Ст. 1985-1927. од 16. априла 1914. одбио предлог да се он смени са положаја староаца стеч. масе која је решења потврдио и Апелациони суд као рекурсни стеч. суд решењем бр. Пл. 1161-1934., изрекавши да нема разлога да сада он смени са тога положаја, јер да није неправилно поступио.

Ни овај ревизијски разлог није основан. Према § 23. к. з. наиме, нема кривичног дела ако пропис јавног или приватног права искључују противправност делања. Оптужени се међутим не позива на такове прописе него на решење стеч. суда о томе да ли има места његовој смени са положаја староаца стеч. масе. Како о томе дали је оптужени починио кривично дело или није решава кривични суд, те како у том погледу одлука стеч. суда да ли има места смени оптуженог са поменутог положаја није од прејудисијалне важности, позивање оптуженог на наведени законски пропис потпуно је неумесно. Повреду материјалног закона из § 337. бр. 1. сл. б) с. к. п. налази најзад оптужени у томе што га је Окр. суд огласио кривим и ако постоји случај из § 20. к. з., дакле околност због које је искључена његова кривица, будући да је био у заблуди о томе да се куповна цена за продате некретнине стеч. масе несме исплатити на његове руке него се мора положити у судски депозит.

Ревизија у том делу нема основа, јер према меродавно установљеном чињеничном стању такве заблуде код оптуженог није било јер није у питању то да ли се речена свота има положити на његове руке или у судски депозит, него је одлучно само то да ли је оптужени поверени му новац утајио или није. У том погледу пак стање ствари већ је напред изложено.

Како је према томе ревизија како држ. тужиоца, тако и оптуженог неоснована, Касациони суд је на темељу § 349. од. 2. с. к. п. одбацио.

Међутим, Касациони суд је по службеној дужности позивом на § 338. од. 5. с. к. п. и на основу § 352. од. 2. с. к. п., поништио пресуду Окр. судског суда у оном делу којим је оптужени на темељу § 49. к. з. осуђен на губитак јавне службе, па је примену тога законског прописа и потоњу споредну казну одклонио.

У смислу § 49. к. з. наиме, при свакој осуди најмање на шест месеци строгог затвора или на годину дана затвора изречиће суд губитак државне или друге јавне службе. Према § 47. к. з. пак губитак часних права

састоји се у губитку права: 1) на државну или на ма коју другу јавну службу или на јавна звања. Одатле следи да кривични закон одређено разликује јавну службу од јавног звања. Оптуђеник је по позиву адвокат. Поставља се питање: да ли се адвокатски позив има сматрати јавном службом или јавним звањем. Јавна служба појмовно претпоставља постављање у одређеној форми од надлежне јавне власти у одређену јавну функцију, уз награду или без ње. Јавно звање претставља занимање на основу нарочитог оспособљавања које с обзиром на своју важност има јавно-правни карактер. Јавна служба је служба општинских одборника, поротника при кривичном суду, стручних судија у трговачком суду итд. Јавно звање је звање наставника приватних школа, апотекара, адвоката итд. Како се према напред реченом у смислу § 49. к. з. може изрећи само губитак државне или јавне службе (а не и јавног звања) те како адвокатура не претставља јавну службу већ јавно звање, Окр. суд је доиста на штету оптуђеног прекорачио своју казнену власт и тиме починио повреду материјалног закона из § 337. бр. З.с.к.п. када је у предметном случају применио § 49. к. з. и оптуђеног осудио на губитак јавне службе.

Узевши у разматрање призив државног тужиоца Касациони суд је нашао:

да је Окр. суд у корист оптуђенога умесно установио као олакшавне околности делимично признање и породично стање;

да се оптуђеноме до душе не може признати за олакшицу некажњен предживот с обзиром на то да је по позиву адвокат, дакле да врши звање јавно-правног карактера које претпоставља непорочан живот, али да му се има узети за олакшицу околност да кривични поступак у овој ствари без његове кривице већ дуго траје;

да је с обзиром на установљене олакшице примена § 71. бр. 4. к. з. умесна и на закону основана;

да је међутим изречена казна лишења слободе сувише високо одмерена, те изрекао као у диспозитиву.

Застарелост из § 928 б) грађ. зак.) шече од дана свршавање посла, без обзира да ли адвокат има генерално пуномоћје, а не од дана отказа пуномоћја. (Закључак Касационог суда у Београду од 18 октобра 1937 год. Рек. 473)

У правној ствари С. Б. противу Ј. М., због адвокатског хонорара, Окружни суд за град Београд пресудом од 13. новембра 1936. год. досудио је тужиоцу само 180.— дин. на име хонорара, са разлога.

„Тужилац је у својој тужби и на расправама навео да га је туженик овластио у 1931. год. да му као адвокат посвршава извесне правне ствари. У том циљу он је добио од туженика овлашћење писмено и по том овлашћењу за туженика обавио разне правне радње. На име награде по правилнику за свршене послове тражио је да суд осуди туженика да му плати 28.580.— динара.

Туженик у одговору на тужбу и на расправама навео је, да је он доста овластио туженика да га заступа као његов адвокат по предметима наведеним у излагању тужиоцем од 1—10.

Односно хонорара туженик наводи, да се са тужиоцем споразумео да му исти плаћа по предметима по којима се издејствује какво примање за туженика и то 10% од примљене суме до десет хиљада вредности а 5% од примљене суме преко десет хиљада. Примање је било по предметима хонорар признаје по проценту уговореном и то: по предмету под (1) 1, 2, 4, 5, 6, 8 и 9 и он тужиоцу под претпоставком да то није застарело, 600.— дин.; по предмету под (2) 500.— дин.; по предмету под (4) 100.— дин.; по предмету под (5) 200.— дин.; по предмету под (6) 450.— дин.; по предмету под (8) 477.— дин. дакле свега 2.327.— дин. Иначе хонорар по осталим предметима он тужиоцу спори, јер није по тим предметима било никаквог примања. Спори му хонорар и по предмету под (9) и ако је било примања по том предмету, јер да је тужилац раније у хонорару измирен.

Суд је ценио наводе једне и друге странке и по спроведеном доказном поступку нашао је и утврдио следеће ствари:

Признањем парничних странака доказано је да је тужилац у својству адвоката обавио за туженика као његов пуномоћник послове наведене од 1—10.

Саслушањем туженика као странке доказано је да се је он споразумео са тужиоцем, да му плаћа хонорар по предметима по којима му буде тужилац издејствовао какво примање и то 10% од примљене суме до десет хиљада вредности, а 5% од примљене суме преко десет хиљада динара.

Даље саслушањем туженика доказано је, да је било примања само по предметима под 1, 2, 4, 6, 8 и 9 и то у оном износу у коме је то напред изложено у наводима тужене странке односно у тужби за предмет под 9.

Напоследку саслушањем туженика као странке доказано је, да је тужилац у своме хонорару по предмету под (9) раније измирен.

Овим и оваквим казивањима тужениковим суд је поверовао прво стога што се они слажу са изјавом сведока Андервалда Божићара о истој ствари саслушаној, и друго, зато што се из писмена приложеног у поднеску бр. 5 види, да је тужилац по сличним пословима наплаћивао хонорар од туженика на бази процента, који је туженик у својој речи изнео и који је напред у образложењу ове пресуде изложен.

Према оваквом утврђеном чињеничком стању, тужиоцу, од туженика, могао би да се досуди хонорар за послове наведене у износу од 2.327.— дин. Али како је тужиочево потраживање за наплату овог хонорара по § 928. б) грађ. зак. застарело, сем оног по предмету под б) и то у погледу послова означених под „И“, а туженик се је на ту застарелост позвао, то је суд тужиоцу од ове суме досудио само суму од Дин. 180.— колико му припада и аиме награде за написаних шест опомена упућених дужнику Предрагу Јовановићу, рачунајући сваку опомену по 30.— дин. (тридесет) — §§ 21. и 708. грађ. зак.

Ову застарелост суд изводи из чињенице, да је тужилац тужбу за наплату овог хонорара поднео 25. јуна 1936. год., а међутим његов хонорар потиче из доба на годину и више дана пре тога и то: по предмету под 1) из 1933. год., по предмету под 2) из 1932. год., по предмету под 4) из 1934. год., по предмету под 5) из 1932 год. по предмету под 6) и то за послове под а, б, в, г, д, ђ, е, ж, з делом из 1932 год. и 1933 год. а делом из 1934 и 1935 год.

Што значи да је тужилац наплату хонорара тражио после рока одређеног у § 928. грађ. зак., а то је после годину дана од дана свршених послова, под предметима под 1, 2, 4, 5, 6, и 8, те му је са тог разлога застарело и право на тужбу за наплату тог хонорара.

На досуђену суму од 180.— дин. суд је туженику досудио на име парничних трошкова износ од 279.— дин. При одређивању оволике суме суд је имао у виду § 145. грпп., а да на име да је тужилац од свог потраживања у 28.580.— дин. успео само за суму у 180.— дин., те је ту суму досуђену у суд узео за основ при обрачуна парничних трошкова имајући у виду и „правилник о наградама адвокатским“.

По призиву тужиоца, Апелациони суд у Београду закључком од 28. маја 1937. год. Рек. 472. укинуо је закључак Окружног суда, са разлога: „Да се призивом напада пресуда првог суда као неправилна и на закону основана, јер је донета на неисправном утврђеном чињеничком стању, и непотпуности првостепеног поступка, што је погрешно премењен материјални закон, што је пресуда заснована на погрешној оцени доказа као и погрешној правној оцени.“

Прелазећи на оцену призивних навода призивни суд налази да стоји призивни навод да је први суд погрешно применио материјални закон у погледу застарелости тужбеног тражења.

По § 928. б) грађ. зак. тужба правозаступника за наплату његових издатака и награде застарева за једну годину дана, како је и први суд правилно нашао, али је први суд погрешно нашао по нахођењу овога суда, да почетак застарелости тужбе па и тужбеног тражења почиње тећ кад је по вођеној парници пресуда постала извршна, или од дана учињеног поравнања или од дана одузетог пуномоћја.

Пропис § 928. б) грађ. зак. има се тако разумети да ако је адвокат од странке овлашћен само за један посао да застарелост адвокатске награде тече како је напред изложено; али ако адвокат има генерално пуно моћије да странку може заступати код судова и административних власти по свима пословима који се странке тичу онда за застарелост не може се узети ни дан од кад је пресуда постала извршна, односно кад је постигнуто поравнање или која радња извршена за странку, већ се у таквим слу-

чајевима има узети као рок од кад тече застарелост било дан одузетог пуномоћија било дан отказа.

Странка дајући генерално пуномоћије адвокату овластила га је да изврши низ радњи по разним правним пословима који се тичу странке, и било би врло често штетно за адвокате и странку ако би морала следовати наплата одмах или најдаље до годину дана по извршеном послу, а сем тога сви ови послови извршени за странку по генералном пуномоћију имају се сматрати као наставак једног посла у погледу застарелости тужбе.

На основу напред наведеног Апелациони суд налази да је позив у овом делу основан, па је са ових разлога и поништио нападнуту пресуду.

Сем тога пресуда не може опстати и са разлога што први суд није појединачно ценио колико би тужиоцу требало досудити на име награде за послове означене у тужби под 1, 2, 4, 5, 6, 8, и 9, а досуђено свега у износу од 2.327.— динара, пошто је тужилац тражио одмеравање хонорара за сваки посао појединачно и поред тога извршени су одвојено. Ово је потребно да би и виши суд могао ценити појединачно досуђене суме § 571. т. 9. грпп.

Најзад први суд није дао разлога ни о томе зашто је тужиоца одбио од потраживања изложеног у тужби под 10. нити се види да ли је ово тужбено тражење ценио или не — § 590. т. 3. грпп. и § 571. т. 9. грпп. на основу свега напред изложеног и § 590 т. 3. грпп. и 1 571. тач. 9. грпп. овај суд укинуо је пресуду првог суда и предмет упутио првом суду на поновну оцену и одлуку по извршности овог закључка—613. т. 3. грпп.“

По ревизији туженика, Касациони суд у Београду закључком од 18. октобра 1937. год. Рек. 473. укинуо је закључак Апелационог суда, са разлога:

„Туженик у своје рекурсном писмену побија закључак позивног суда са разлога, што није тачан навод, да је пресуда првога суда донета на неисправном чињеничком стању непотпуности поступка, тиме што је погрешно примењен материјални закон као и да је заснована на погрешној оцени доказа и погрешној правној оцени. Даље наводи:

1) да је позивни суд погрешно у тумачењу § 928. тач. б) грађ. зак. односно питања застарелости.

2) Нетачан је извод позивног суда, да пресуда не може опстати са разлога, што први суд није појединачно ценио колико је тужиоцу требало досудити награде за послове означене у тужби од 1—9, пошто је тужилац тражио одмеравање хонорара за сваки посао одвојено, док му је досуђено укупно 2.321.— дин.

Нетачан је и навод Апелационог суда, да први суд није дао разлоге о томе зашто је одбио тужиоца у погледу потраживања у тужби под 10, као и то што се не види, да ли је ово тужбено тражење ценио или није.

Упуштајући се у оцену предњих рекурских навода Касациони суд је нашао да су основани, јер је позивни суд погрешно, што је пресуду првога суда на основу § 590. тач. 3. и § 571. тач. 9. грпп. укинуо и предмет упутио истоме суду на поновну расправу и одлуку.

Погрешно је тумачење позивног суда, у погледу § 928. б) грађ. зак., да ако адвокат има генерално пуномоћије, да се рок за застарелост адвокатске награде не може узети ни дан од када је пресуда постала извршна односно кад је постигнуто поравнање, већ да се има узети да застарелост тече од дана одузетог пуномоћија или дана отказа истог.

Ово са разлога: што у смислу горе наведеног законског прописа, застарелост има тећи од дана када су послови били завршени, односно извршности одлуке, а застарелост од дана отказа пуномоћија узима се само код несвршених послова, а не код свршених као што је овде случај. Овакво гледиште базира на последњој алинеји § 928. б) грађ. зак. којим се ставља у дужност пуномоћницима да и у несвршеним парницама траже награду за протеклих 5 година, што ако не учине после тога рока наступа застарелост из тач. 1. овог законског прописа. Из § 928. в) грађ. зак. види се јасно, да у случајевима из § 928. б) застарелост тече и ако је рад продужен.

Према нахођењу Касационог суда, пресуда првога суда нема недостатака истакнутих у пресуди позивног суда—тач. 517. грпп., те се према томе пресуда првога суда може са сигурношћу испитати. А на име, што се на послове под 1, 2, 4, 5, 6 и 8 има применити рок застарелости како је напред наведено—т.ј. годину дана после сваког завршеног посла 1 928.

б), — а за посао под тач. 9. види се из утврђеног чињеничног стања првога суда — из исказа туженика — да је тужилац за поменути посао раније измирен од стране туженика, те би према томе недостатак постојао само тада, да је призивни суд нашао да тужилац за тај посао није измирен и у томе смислу имао би дослеђење тражити. А ово све у толико пре, што је тужилац у својој тужби тражио, да му суд за означене послове у тужби досуди укупно на име хонорара суму од 28.580.— динара.

Најзад неосновано је налажење призивног суда да први суд није дао разлоге што је тужиоца одбио од потраживања означеног у тужби под 10, као и да се не види да ли је ово тужбено тражење ценито, — ово зато, што се из образложења пресуде првога суда види, да је први суд приликом оцењивања свих тужиоцевих потраживања означених у тужби од 1—10, а према нахођењу Касационог суда први суд је своје налажење довољно образложио.“

Сопственик аутобуса, по § 812 грађ. зак., није одговоран за штету, коју би његов шофер нанео, према трећим лицима. (Пресуда Касационог суда у Београду од 11. марта 1937 год. Рев 311)

У правној ствари Љ. Н. противу Ј. Ф., због накнаде штете, Срески суд за град Београд пресудом од 8. фебруара 1936. год. П 7632., осудио је туженика на плаћање тужбеног захтева, са разлога:

Тужилац је у тужби навео да је 4. новембра 1934. год. на путу између Тополе и Младеновца на његов ауто налетео аутобус „Ласта“ бр. 635. својина туженог Ј. Ф. До судара је дошло ради тога што је аутобус односно шофер хтео да обиђе и престигне једна кола која су била пред њим, па је напустио прописну страну и прешао на његову возећи брзином од 70 км. на сат, налетео на његов у којем је поред њега који је шофирао било још четири путника на које се је позвао као на сведоке. Услед судара ауто је био оштећен и за оправку треба да изда 6060.— дин. као и дин. 500 шоферу који је једну путницу довезао у Београд и вративши се до Раље пратио његова кола до Београда да помогне ако кола сасвим откажу.

Суд је на крају саслушао заст. тужиоца који је навео да је до судара дошло кривицом тужене стране, а да је сопственик предузећа одговоран за штету која је утврђена исказима вештака, као и заст. туженика који је изјавио да се по позитивним прописима туженик не може осудити на плаћање оштете. Ово стога што није утврђено да је баш кривицом шофера дошло до судара, а сем тога и величина штете није утврђена пошто су искази вештака различити.

На основу чињеничног стања и доказа суд је у см. § 368. грпп. нашао:

Утврђено је да се десио судар кривицом шофера аутобуса „Ласта“ чији је сопственик Ј. Ф.

Штета је оцењена по вештаку Л. Р. на 6060.— а по вештаку В. П. на дин. 1210.— Суд је пре поверовао вештачком мишљењу вештака Р. зато што је овај одмах после судара прегледао кола и рекао тужиоцу да би оправка стајала 6060.— а при том је исказу и остао. Ово у толико пре, што је његово мишљење образложено и детаљисано како то предвиђају §§ 457. и 458. ст. 2. грпп. док мишљење вештака П. није довољно образложено и не претпоставља довођење ауто у првобитно исправно стање. Из истог разлога, суд је нашао да нема места поновној процени, ово и ради тога што су странке оставиле то питање суду на оцену.

Суд налази да је за ову штету одговоран сопственик аутобуског предузећа а не шофер, а ово у смислу §§ 800. и 812. гр. зак. утврђено је исказом сведока Ђ. В. који је дошао одмах после судара, да му је шофер аутобуса рекао: Да је покушао да бремза, али да није успео да ауто заустави, па суд верује да су кочице биле исправне односно да је кочење раније предузето да до судара неби ни дошло. С тога несумњиво да се судар десио кривицом шофера који је желећи да обиђе воловска кола прешао са прописне десне на леву страну друма, што су сагласно изјавили сведоци, Р. В. М. и М.

Па како аутобуско предузеће својина туженика, има концесију за превоз путника по којој је обавезно да одржава ту аутобуску линију, то једино ово може и бити одговорно за ову штету коју његова кола проузрокују а друштво се може од својих службеника чијом је кривицом дошло до судара — наплатити.

Суд је одбио доказ увиђајем на месту судара са разлога, што се овај доказ не би могао лако извести, а ни искази сведока нису контрадикторни осим исказа шофера Н. чијом је кривицом дошло до судара. Исто тако суд није могао усвојити становиште заст. тужене стране да наши позитивни прописи не предвиђају одговорност сопственика за учињену штету.

Суд сматра да § 812. гр. з. јасно прецизира одговорност сопственика возила за штету коју би његови људи учинили, а како је у питању савремено превозно сретство, суд налази да је на основу § 8. гр. з. који допушта широку аналогију па и на основу позитивних прописа који ову одговорност нормирају за остала превозна сретства (железнице и др.) а с обзиром на јавну функцију коју аутобуска предузећа врше одржавајући саобраћајне линије, одговорност сопственика предузећа несумњива онда када је реч о штети која је путницима на тим возилима нанета.

По призиву туженика, Окружни суд за град Београд пресудом од 16. октобра 1936. год. Пл. 435-36. преиначио је пресуду Среског суда и тужиоца одбио од тужбеног захтева, са разлога:

„По § 800. грађ. закона: ко другоме штету какву учини, било то на имању туђем или правима и личностима, онај мора ту штету и надокнадити“. Из овога следује, да је наш грађански закон прихватио теорију субјективне одговорности за накнаду штете, тј. да штету има надокнадити оно лице које је штету и причинило, у колико није изрично направио изузетак лимитативно побројавајући такве случајеве. Па како је изведеним доказима пред првостепеним судом утврђено чињеничко стање како је то у побијаној пресуди изнето које није измењено ни у призивном поступку то призивни суд узимајући за основу своје одлуке резултат расправе и доказивања у првостеп. парничним списима § 592. грпп. налази да је побијаном пресудом по којој је туженик осуђен на плаћање тужбеног тражења, повређен материјално правни пропис када је за штету тужиоцу причињену од стране шофера Н. тераоца аутобуса „Ласта“ непровисном вођњом, осуђен туженик за кога нити тужба наводи нити има доказа да има какве његове кривице што је у моменту причињене штете аутобус налетео на тужиоцев ауто. Ово у толико пре када се види да је шофер био стручно лице и имао шоферску дозволу, па се туженику не може ставити на терет да је било каквог његовог небрежења при избору лица за шофера нити би се могло приговорити да је изабрано лице — шофер Н. — био неспособно лице за терање аута, да у конкретном случају није било места ни примени §§ 810. и 811. грађ. зак.

Тужени не може одговарати за причињену штету на основу овакво утврђеног чињеничког стања ни на основу § 812. гр. зак. јер овде није случај да је штета причињена путницима који су се превозили на возилу туженога већ трећим лицима па у конкретном случају нема места примени овог законског прописа, нити се одговорност туженика за ову штету може аналогно извидети с обзиром на § 8. гр. зак. Призивни суд напротив налази да се по § 8. грађ. зак. не може тако широко тумачити пропис § 812. гр. зак. јер да законодавац није имао намеру да овим прописом § 812. гр. зак. нормира одговорност сопственика превозног сретства и према трећим лицима самим тим што је власник превозног сретства“.

По ревизији тужиоца, Касациони суд у Београду пресудом од 11. марта 1937. год. потврдио је пресуду Окружног суда, са разлога:

„Тужилац у својој ревизији истиче ревизијски разлог из тач. 4. § 597. гр. п. п. јер сматра да погрешно призивни суд налази да туженик као сопственик аутобуског предузећа није одговоран за штету коју је тужиоцу причињено шофер који је у служби код туженика. Налази да је у овом случају било места примени § 812. гр. зак. који нормира одговорност возиоца за штету коју би његови људи путницима нанели, јер да је погрешно схватање призивног суда да се под изразом путник подразумева само оно лице које је у уговорном односу са возиоцем, већ се пропис § 812. грађ. зак. односи и на трећа лица која нису ни у каквом уговорном односу са предузетником-возиоцем, а којима су његови људи вршећи посао за рачун предузетника нанели штету. До овога се долази тумачењем прописа § 812. гр. зак. на начин предвиђен у § 8. грађ. зак.

Ценећи изнети навод ревизије Касациони суд налази да је неоснован, јер је призивни суд дао правилну правну оцену о обавези туженика на накнаду штете која се тужбом тражи, пошто и по нахођењу Касационог суда у овом случају није било места примени § 812. грађ. зак. стога што се

овај зак. пропис на спорни случај не односи. Наш грађански закон код питања о одговорности за накнаду штете усвојио је теорију кривице, јер по §§ 800. и 801. грађ. зак. за штету одговара оно лице чијом је кривоцом иста проузрокована, а у § 812. грађ. зак. предвиђен је изузетак од овога правила, који се као изузетак има стриктно тумачити, те се ни аналогijом не може на овај случај проширити, како је то и позивни суд правилно нашао“.

Јован Д. Смљанић,
секретар Касационог суда

Нема места доношењу пресуде због изостанка шужене стране, кад тужилачка страна заснива шужбено тражење на чињеницама недовољним за остварење шужбеног тражења.

Тужиља М. претставила је суду да је с пок. А. живела ванбрачно четрдесет година и да је за тих 40 година изродила с њиме деветоро деце, која су крштена као ванбрачна деца пок. А. Један од наследника ни признаје јој право да и даље ужива заостало имање, већ је са истог гони, те је принуђена да се под старост потуца ради исхране. Налази да овакво поступање није ни праведно ни законито, па с позивом на §§ 413. и 394. у в. §§ 8. и 10. грађ. зак. моли суд да пресуди да она има право ужитка на имању заосталом после смрти пок. А.

Тужени Р. на рочиште није дошао. Тужилачка страна предложила је пресуду због изостанка, али је суд тужиљу одбио од тужбеног захтева са следећих разлога:

Тужилачка страна навела је у тужби да је тужиља М. са пок. А. живела ванбрачно преко 40 година у његовој кући и на имању и да му је изродила деветоро деце, која су крштена на име пок. А., као ванбрачног оца. Тужени Р., као наследник пок. А., не признаје тужиљи право уживања заосталог имања пок. А. већ је одонуд изгони, па је предложила пресуду да јој се призна право ужитка заосталог имања пок. А. На прво рочиште туженик није дошао иако је позив благовремено примио, па је тужилачка страна предложила пресуду у смислу тужбеног захтева. Ценећи наводе тужилачке стране у тужби, суд је нашао да тужбени захтев није на закону основан. Према § 413. грађ. зак. заиста жена после смрти мужа остаје као удовица на уживању добара мужевљих, и ужива заједно с онима који су и за живота мужа учествовали. Овим законским правом може се користити само она жена, која је закључила пуноважан брак са лицем на чијем имању полаже право ужитка, јер по § 60. грађ. зак. право и дужности супружника проистичу из брака који се закључује венчањем преко свештеника по прописима православне цркве. Па како тужиља у тужби признаје да са пок. А. није била у законитом браку, а позитивни законски прописи не само да не дају никакво право ванбрачним супрузима, већ ванбрачне заједнице кривично прогоне, то је суд одлучио као у диспозитиву.

Против ове пресуде уложила је призив тужиља, наводећи у њему углавном оно из тужбе и ударајући на то да је суд првога степена требало да донесе пресуду због изостанка.

Апелациони суд призив није уважио, већ је пресуду потврдио са разлога већ наведених у пресуди суда првога степена, само што је, за разлику од напомене у нападнутој пресуди да се ванбрачне заједнице кривично прогоне, напомену у својим разлозима то да би тужиља, под даним околностима још и могла имати право на издржавање од ванбрачне деце, али како она то својом тужбом није тражила, први ју је суд правилно одбио од тужбеног тражења.

Нема места шављању под опшужбу докле год пишање даљег гоњења не буде прешходно расправљено каквом мериторном одлуком.

По кривици И. Ф. из Р., државни тужилац за округ београдски вратио је истражном судији списе с напоменом да је на основу § 96. к. с. п. обуставио кривични поступак, јер налази да нема основа за даље гоњење. О овоме је известио и приватног учесника. За овим је приватни учесник одмах подигао оптужницу и исту доставио истражном судији. Истражни

судија, пошто се противио предлогу за даље гоњење, доставио је списе већу на одлуку с напоменом да оптужницу сматра као захтев за даље гоњење. За овим је кривично веће нашло да овде нема сукоба и да по овом предмету нема шта да решава, па је оптужница достављена окр. П. По благовременом приговору његовом, Апелациони суд донео је одлуку списи врате Окружном суду за округ београдски на даљи рад по закону, са следећих разлога:

„Када се из списа ове кривице види да је приватни учесник као супсидијерни тужилац, уместо да по од. П. § 108. к. с. п. стави предлог за даље гоњење, одмах подигао оптужницу, и када је истражни судија ову оптужницу правилно узео као прдлог за даље гоњење а он се томе предлогу противио и списе доставио већу на одлуку, онда је кривично веће погрешило што је нашло да нема сукоба који се има расправити по од. П. § 108. к. с. п., већ је донело одлуку да се оптужница достави окривљеноме. Апелациони суд налази да достављању оптужнице у овоме случају није било места, док се год питање даљег гоњења не расправи претходно одлуком кривичног већа, пошто овде постоји сукоб између истражног судије и прив. учесника као супсид. тужиоца.

Леон А. Амар

И ако је на трговачком рачуну пошљалац робе ставио клаузулу о надлежности берзанског избраног суда, ипак тај рачун не може послужити као доказ о надлежности истог суда, ако прималац није дао изричан пристанак за то.

Тужилац Г. у тужби својој, упућеној избраном суду продуктне берзе, у Скопљу навео је, да је туженом Ђ. испоручио разни материјал, од кога му је тужени остао дужан означену суму новца. За доказ поднео је рачуне потписане од стране туженог, којима је утврђена надлежност избраног суда продуктне берзе за расправу свих спорова, проистеклих по тим рачунима за раније и будуће пословање за две године од дана издања последњих рачуна. Молио је да берзански суд донесе пресуду којом ће осудити туженог Ђ. на плаћање дуга. Тужени Ђ. је на рочишту приговорио у погледу надлежности избраног суда, истичући, да рачуни — фактуре у трговачком саобраћају служе само као потврде о пријему испоручене, робе дакле представљају извршење уговора а не и његово закључивање и сагласност странака. Међутим управни одбор поменуте берзе нашао је, да је надлежан берзански избрани суд за расправу и пресуђење овога спора у смислу чл. 80. Статута берзе, пошто је утврђено, да је у питању трговачки посао, да су обе стране трговци и да су се споразумели на надлежност избраног суда берзе. По том је поменути суд, по свршеном извињању донео осуђујућу пресуду. У својим разлозима, берзански избрани суд је навео да је питање његове надлежности прецизније решењем управног одбора берзе.

Противу пресуде избраног суда туженик Ђ. је уложио жалбу и молио да се нападнута пресуда укине као ништавна а у исто време да се одгоди њено извршење, док се не донесе правноснажна одлука по жалби, са разлога, што је поменути суд био ненадлежан за пресуђење, јер никакав писмен уговор није са тужиоцем закључио у погледу надлежности истог суда. Окружни суд у Скопљу, по оцени жалбних навода, претходно је се упустио у питање надлежности избраног суда продуктне берзе, па је том приликом нашао, да је исти суд био надлежан за суђење са следећих разлога:

Из рачуна, који су прикључени уз тужбу, види се, да су они потписивани од стране парничних странака тј. нарочито од стране туженика. У њима стоји клаузула: „За све спорове из ових посла, као и свих ранијих и каснијих, следећих у току две године, надлежан је избрани суд Скопљанске продуктне берзе. Ове услове примате давањем поруџбине“. Како се, према овоме, туженик у рачунима, за случај спора, подвргао надлежности избраног суда Скопљанске продуктне берзе, то и окружни суд налази, да је за пресуђење овога спора исти избрани суд био надлежан. Навод жалиоца, да у конкретном случају нема уговора о подвргавању да им суди избрани суд берзе, зато, што такав уговор нису писмено сачинили, по § 672. грађ. парн. пост., окружни суд није узео у обзир, јер § 5. Уводног закона предвиђа, да се пресуда берзанског избраног суда може побијати

због ништавности ако уговор о избраном суду није ваљан. Из овога следује, да се у конкретном случају не могу применити прописи четвртог одсека грађ. парн. пост., пошто ти прописи говоре о избраном суду, који се формира посебним начином а не по прописима Скопљанске пр берзе, који су прописи специјални и, као такви, у овом случају. Зато се овде има применити пропис „Статута“ Скопљанске продуктне берзе. Како чл. 80. Статута није предвидео, да се парничари морају сагласити и да то ставе у уговору или поруџбеници, да се подвргавају искључиво надлежности за пресуђење спора пред берзанским изабраним судом, јер поменути пропис ставља као услов, „да је посао трговачке природе, да су се странке претходно или накнадно изрично и написмено споразумеле да пристају на надлежност избраног суда“, и како се из акта сада види, да су испуњени ови услови, пошто су странке т.ј. туженик накнадно дао пристанак да му суди поменути изабрани суд а који пристанак је назначен у самим рачунима тужилачке странке, то је жалбени навод у погледу надлежности неумесан. Са ових разлога, Окружни суд није уважио жалбу туженикову, већ је потврдио нападнуту пресуду изабраног суда.

Апелациони суд у Скопљу уважио је рекурс тужеников и преиначио побijени закључак Окружног суда и укинуо нападнуту пресуду изабраног суда Скопске продуктне берзе са ових разлога:

Апелациони суд у Скопљу уважио је рекурс тужеников и преиначио побijени закључак Окружног суда и укинуо накнадну пресуду изабраног суда Скопске продуктне берзе са ових разлога:

Стоји као, основан, рекурсни навод тужеников у погледу истакнуте ненадлежности избраног суда за расправу овог спора, јер такав писмени уговор, закључен између странака § 627. гр. п. п. не постоји. Према чл. 80. статута Скопске продуктне берзе, на који се пропис и Окружни суд у своме побijаном закључку позива, не може се узети да је уговор о горњем ваљан, кад је уговорено у рачуну а не у наруџеници, јер рачун нема сва својства наруџенице у смислу § 85. ст. П. гр. п. п. пошто се рачуном тражи само исплата робе — извршење уговора а не и заснивање уговора, те се према § 85. ст. П. гр. п. п. надлежност није могла засновати рачуном. Па када по прописима 1 85. ст. П гр. п. п. и статутима и узансима Скопске продуктне берзе уговор може бити само наруџеница или закључница, што ни једно ни друго у конкретном случају не стоји, онда је Окружни суд погрешно, што ожалбену пресуду изабраног суда Скопске продуктне берзе на основу чл. 5. тач. 2. под а. Уводног закона за грађански парнични поступак није укинуо, као од ненадлежног суда донету. Због овога у остале рекурсне наводе Апелациони суд се није ни упуштао.

Касациони суд није уважио рекурс тужилачке стране, већ је потврдио закључак Апелационог суда.

У својим разлозима, Касациони суд је нашао, да је основан рекурсни навод тужиоцев да се у погледу оцене надлежности избраног суда Скопљанске продуктне берзе има применити чл. 80. берзанског статута с обзиром да су чл. 5. ст. 1 Уводног закона за грађански парнични поступак, прописи о берзанским судовима остали на снази, у колико је реч о њиховој надлежности. Но, Касациони суд налази, да у конкретном случају нема пристанка туженог на надлежност избраног суда поменути берзе по наведеном пропису Статута, те да је с тога на закону основан нападнути закључак Апелационог суда, којим је укинута нападнута пресуда изабраног суда, као од ненадлежног суда донесена. Да би се установила надлежност берзанског суда по чл. 80. берзанског Статута, по нахођењу Касационог суда, потребно је, да су странке претходно или накнадно, писмено и изрично пристале на ту надлежност. Тужилац је, као по нахођењу Касационог суда, потребно је, да су странке претходно или накнадно, писмено и изрично пристали на ту надлежност. Тужилац је, као доказ о овоме споразуму, поднео рачуне, потписане од туженика, на којима је унета констатација, да је за спорове, који потичу из послова по рачунима надлежан изабрани суд берзе. Ови рачуни, по својој намени и садржају, служе искључиво као доказ о томе, да је роба у рачуну примљена, те је туженик, потписујући ове рачуне, потврђивао само пријем робе а не и остале наводе из рачуна. У рачуну се дакле не могу стављати нарочити услови, ван оних, који су били предмет уговарања а ако се и ставе, они не вежу примаоца робе, јер би такво постављање услова било једнострано и у противности са раније закљученим уговором. Факат, пак,

што туженик није протествовао противу поменуте клаузуле у рачуну о надлежности берзанског избарног суда, могао би се квалификовати само као пређутан пристанак на надлежност истог суда, но, као што је наведено у чл. 80. Статута берзе, такав пристанак је без вредности, јер исти мора бити изричан и писмен. Да би дакле поднети рачун служио као доказ о престанку на избрани суд, потребно је било, да туженик, макар на једном рачуну стави писмено свој изричан пристанак да усваја клаузулу из рачуна о одређивању надлежности а кад таквог престанка нема, не може се ни узети, да је утврђена надлежност избраног суда Скопљанске продуктне берзе. С обзиром на овакво нахођење ревизиског суда, без утицаја су рекурсни наводи у погледу погрешне примене § 85. гр. п. п., јер без обзира да ли се уговор о надлежности може уговорити само у закључници и без обзира да ли је било места примени § 85. гр. п. п., нападнути закључак Апелационог суда основан је на закону са горе изнетих разлога.

Закључак II грађ. већа Касационог суда у Београду од 22.-I.-1938. г. Рек. бр. 438-37.

Тих. М. Ивановић
секр. Касац. суда у Београду

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ

Седница од 22. децембра 1937. год.

Председник Владимир Симић саопштава, да је ових два боравио у Београду претседник Адвокатске коморе у Загребу г. Др. Политео и да је са њим посетио министре правде и финансија по питању маркица за Пензионни фонд. Пре три године министар финансија одбио је предлог Загребачке коморе за увођење т. зв. мировинских маркица. Међутим, сада се наишло на боље разумевање и кад је објашњено, нарочито министру финансија, да се овај терет ни у ком случају не може и не сме пребацити на клијентелу, дато је обећање да ће се амандманом уз финансијски закон за 1938.-39. дати овлашћење министру правде, да пропише Правилник за увођење маркица за пензионе фондове оних Комора, које на овај начин буду хтеле да изврше осигурање својих чланова. Коришћење овим правилником је, дакле, факултативно.

Истовремено саопштава да је присуствовао седници нашег пензионог фонда, на којој се и ово питање третирало. Сматра, да од повољног решења овог питања, ниједна, па ни наша Комора не може имати штете, јер ће свакој Комори бити остављена слобода да се по овом питању определи како јој њене прилике буду налагале.

Даље саопштава, да су га адв. приправници молили да интервенише код председника Окр. суда за окр. београдски да им дозволи употребу сале за предавања о Закону о извршењу и обезбеђењу, која треба да им одржи адвокат г. Др. Дионис Година, али се тој молби није могао одавати, већ их је упозорио да ће скорих дана Комора организовати неколико предавања у своме студију поводом ступања на снагу тог закона, и да је и њима приступ на тим предавањима слободан.

Уписани су у именик адвоката: Добривоје Ђорђевић са седиштем у Гроцкој; Др. Гавра Берковић са седиштем у Београду; и Ружица Вишић рођ. Николић са седиштем у Мионици.

Одобрено је Душану Поповићу-Пешићу пресељење адвокатске канцеларије из Београда у Гроцку, а за преузиматеља одређен адв. Чедомир Тодоровић из Београда, с тим, да се пресељење може извршити одмах по публикавању у Службеним новинама.

Уписани су у именик адв. приправника: Бернард Менаше на вежби код адв. Др. Хајима Алкалаја у Београду, са почетком вежбе од 13.-II.-1937. год.; Др. Карло Хиршфелд на вежби код адв. Живка Живковића у Београду, са почетком вежбе од 18. децембра 1937. год.; Ратко Окијевић на вежби код адв. Др. Мишка Жокаља у Београду са почетком вежбе од 18. новембра 1937. год.;

Одобрен је прелаз адв. приправницима: Владимиру Гертелју од Др. Ненада Гризогона код Сергија Ростовцева, адв. у Београду и Божидару Панићу од Милана Матића код Др. Богољуба Јовановића, адв. у Београду.

Избрисани су из именика адвокатских приправника: Бошко Милић под 19. новембра 1937. год. по одјави принципала и Ђорђе Митровић под 28. октобар 1934. год., због ступања у државну службу.

По писменом обавештењу члана Одбора Симе Алкалаја, да је старешина Среског суда за град Београд издао наредбу, да обавештења могу давати само судије код којих се предмети налазе у раду, примио је претседник Симић да учини потребну интервенцију, пошто се овакав начин рада противи одредбама судског пословника.

Члан Одбора Др. Радоје Вукчевић ставља своје примедбе на елаборат који је о Предоснови грађ. законика израдио Одбор за проучавање пројеката Закона и Уредаба. После дискусије умољен је члан Одбора, а уједно и члан Одбора, који је сарађивао на изради елабората Војислав Милошевић да у самом елаборату изврши потребне измене у духу примљених примедба, па да се на једној од идућих седница донесе одлука о прихватању елабората у целини.

Члан Одбора Др. Радоје Вукчевић поново покреће питање заштите адвоката на кривичним претресима од напада и добацивања како окривљених тако и саме публике. Претседник Симић каже да је због овога већ интервенисао код претседника Округног суда за град Београд.

Заменик претседника Милан Живадиновић предлаже да Комора интервенише да се у Окр. суду за гр. Београд одреди један судија за депозите а један за стечајеве, јер се дешава, да се решења из ових оделења годинама не израђују, односно странкама не достављају. Претседник Симић прима на себе да учини потребну интервенцију.

Поводом питања режима за политичке осуђенике у Нишком казнену заводу, које је покренуо члан Одбора Трипо Жугић, претседник Симић даје обавештење, да су код њега долазиле породице осуђеника, али да им је одговорио, да не може само Комора да се залаже по овим питањима, већ их упутио да посете министра правде као делегација и ангажују и друге установе или друштва да се по тој ствари заинтересују с тим, да ће се Комора увек радо придружити таквој иницијативи.

Седница од 29. децембра 1937. год.

Претседник Владимир Симић саопштава, да је у Округ. суду за гр. Београд учињен распоред тако, да ће у оделењу депозита бити довољно судија на раду. Исто ово важи и за оделење стечаја. Саопштење ово чини у вези предлога заменика претседника Милана Живадиновића на прошлој седници.

Истовремено саопштава, да је говорио и са старешином среског суда за гр. Београд, који му се жалио на тескобу просторија у којима је суд смештен и чак предлагао да се адвокатска соба укине, или ако се не укине да се одреди нека крајња соба, мало склонитија, како би се у истој лакше ред одржао. Каже, да је прихватио ову другу солуцију.

Уписани су у именик адвоката: Алексije Демченко са седиштем у Београду и Тихомир Миленковић са седиштем у Београду.

Одобрено је Живојину Московљевићу пресељење адв. канцеларије из Београда на Умку одмах по публиковању огласа у Службеним новинама, а за преузиматеља одређен је Петроније Вишић, адв. из Београда.

Уписани су у именик адв. приправника: Алекса Маркишић на вежби код адв. Милоша Качаревића у Алексинцу са почетком вежбе од 18. децембра 1937. год.; Милорад Нинковић на вежби код адв. Илије Савковића у Београду, са почетком вежбе од 18. XII. 1937.; Драгић Мирковић на вежби код адв. Милоша Станковића у Владимирцима, са почетком вежбе

од 16. децембра 1937. год.; Златија Радојчић, рођ. Илић на вежби код адв. Војислава Калановића у Београду са почетком вежбе од 22. децембра 1937. год.; Радмило Цагић на вежби код адв. Др. Драгољуба Росића у Владимирицима са почетком вежбе од 27. децембра 1937. год.; и Богдан Теофиловић на вежби код адв. Ђорђа М. Поповића у Чачку са почетком вежбе од 28. децембра 1937. год.

Одобрен је прелаз адв. приправнику Драгутину Костићу од адв. Др. Драгомира Исаковића код Др. Сава Стругара у Београду.

Избрисани су из именика адв. приправника: Добривоје Сретеновић под 17. новембра 1937. год. по својој одјави; Војин Срећковић под 25. новембра 1937. год. по одјави принципала; Др. Милан Херцог под 25. новембра 1937. год. по одјави принципала.

Члан Одбора Др. Младен Жујовић саопштава да је посетио једног свог браћеника у Нишком казненом заводу и да је том приликом разговарао и са управником завода. У вези са жалбама политичких осуђеника, управник му је дао потребна обавештења из којих се види, да нису сви разлози за жалбу умесни. Што се тиче болничног лечења политичких осуђеника управник му је признао да ту постоји заиста велика незгода, али да он не може помоћи. Ово питање може да уреди Министарство социјалне политике и нар. здравља, па би добро било, да се Комора министарству обрати једном писменом преставком. Решено је да се преставка напише и преда Министарству социјалне политике и нар. здравља.

Седница од 12. јануара 1938. год.

По акту Богдана Лекића, адв. из Београда Бр. 24-38. којим извештава да се не може примити преузимања канцеларије Јеврема Томића, решено је, да се упита Јеврем Томић кога другог жели да му Комора именује за преузимања.

Тим поводом претседник Симић изјављује, да је у вези одређивања Богдана Лекића за преузимања канцеларије Јеврема Томића било извесних саопштавања тока седнице ван Коморе и да му се Лекић жалио како је од извесних лица прихватање да буде преузимањем ове канцеларије третирано на начин, који нема никакве везе са Зак. о адвокатима и којим се то преузимање доводило у везу са извесним тврђењима која Лекић од себе апсолутно одбија. Претседник Симић утврђује да у самој седници није било никаквог неповољног изјашњавања у погледу Лекића и да тврђења о којима Лекић говори не потичу са седнице Одбора ове Коморе.

Уписани су у именик адв. приправника: Лујо Харазим на вежби код адв. Жарка Новакова у Београду са почетком вежбе од 29. децембра 1937. год.; Јанко С. Јанковић на вежби код адв. Косте Радовановића у Жабарима са почетком вежбе од 1. јануара 1938. год.; Живојин Беговић на вежби код адв. Драгише Здравковића у Београду са почетком вежбе од 23. децембра 1937. год.; Бошко Милић на вежби код адв. Владимира Јелића у Смедереву, с тим, да му се почетак вежбе накнадно одреди због чега се његов предмет предаје Одбору за контролу приправничке вежбе на мишљење и предлог.

Одобрен је прелаз адв. приправницима: Андреји Полачеку од адв. Богдана Лекића код адв. Др. Јосипа Холендера у Београду; Авраму Баруху од адв. Морица Демајо код адв. Симе Алкалаја у Београду; и Вељку Ковачевићу од адв. Томе Милосављевића код адв. Љубише Димитријевића у Београду.

Избрисани су из именика адв. приправника: Милош Тодоровић под 28. децембра 1937. год. због ступања у државну службу; Радомир Глушац под 28. децембра 1937. год. због ступања у државну службу.

Заменик претседника Милан Живадиновић подноси писмен реферат у име Одбора за реорганизацију Бранича. По овом питању вођена је кратка дискусија, па је на предлог Др. Радоја Вукчевића решено, да се ово Одборово писмено образложење умножи и достави свим члановима Одбора, како би се са овим питањем детаљно упознали, по да се на идућој седници поново исто узме у претрес и донесе одлука.

Претседник Владимир Симић говори о потреби, да се одштапа једна књига у коју би ушли: Закон о адвокатима, по могућству са коментаром и регистром, Пословници Коморе, адвокатска тарифа, Правила Пензионерог фонда, Правила Добротворног фонда, као евентуално и друге неке ситније ствари, које би ову књигу чиниле zgodним приручником за адвокате, па и за остала лица, која би се њоме служила. Одбор овлашћује претседништво да овакву књигу по могућству припреми и изда на начин како за сходно нађе.

Ставља се у дужност шефу канцеларије, да за идућу седницу спреми један нацрт за уговор о адвокатском хонорару.

Седница од 26. јануара 1938. год.

Уписан је у именик адвоката Др. Никола Вучо са седиштем у Београду.

Решено је да се Жарко Тадић, адвокат са Уба позове наредбом да тражи пресељење, ако жели да остане у Ваљеву.

Избриган је из именика адвоката Добривоје Ђорђевић из Гроцке под 17. јануар 1938. године, пошто се адвокатуре одрекао.

Одбија се Бранко Узуновић од тражења уписа у именик адвоката, пошто нема довољно приправничког стажа.

Уписани су у именик адв. приправника: Слободан Кујачић на вежби код Стевана Поповића, адв. у Београду са почетком вежбе од 29. децембра 1937. год., с тим, да у року од месец дана поднесе на увиђај оригиналну диплому; Војин Срећковић на вежби код адв. Наркиса Бричког у Алексинцу са почетком вежбе од 21. јануара 1938. год. с тим, да плати пуну уписнину од 150.— дин.; Бошко Ђуричић на вежби код адв. Драгутина Пиндића у Јагодини са почетком вежбе од 11. јануара 1938. год.; Светозар Вукмановић на вежби код адв. Марка Ђуровића у Београду са почетком вежбе од 11. јануара 1938. год.; Ратољуб Додић на вежби код адв. Драгослава Јовановића у Београду са почетком вежбе од 6. јануара 1938. год., с тим, да у року од два месеца поднесе уверење о држављанству.

Одобрен је прелаз адв. приправнику: Радомиру Милуновићу од адв. Војислава Калановића код адв. Нинка Петровића у Београду; Др. Самуелу Салону-Сарафићу од адв. Др. Јосипа Холендера код адв. Богдана Лекића; и Милутину Миладиновићу од адв. Косте Вукосављевића из Јагодине код адв. Драгутина Ристића у Рековцу.

Избрисани су из именика адв. приправника због ступања у државну службу: Драгомир Милојевић под 28. дец. 1937. год.; Раде Б. Зарић под 10. дец. 1937. год.; Крстивоје Обрадовић под 9. дец. 1937.; Никола Бошковић под 28. дец. 1937. год.; Владимир Ђурђевић под 28. дец. 1937. год.; Миодраг П. Поповић под 28. дец. 1937. год.; и Милан Кривачић под 28. дец. 1937. год.

Решавање о Браничу одлаже се за идућу седницу, с тим, да се стави на дневни ред као прва тачка из саопштења претседништва. Иза ове тачке да се одмах стави на дневни ред и питање пензионерог осигурања адв. приправника.

Члан Одбора Милош Царевић чита акт. Бр. 263.-38. приправника на бесплатној вежби код Среског суда у Чачку Драгољуба Поповића, па се решава, да се преставком интервенише код министра правде и да се преставком интервенише код министра правде и да се тражи дисциплински поступак против старешине због неиздавања решења Поповићу.

Члан Одбора Др. Радоје Вукчевић чита преставку поводом овлашћења министра унутрашњих послова, да у крајњој инстанцији одлучује које се ствари самоуправних тела могу за дуг узети у попис, па се решава да се преставка по овом питању упути министру правде.

Председник Симић извештава да је одржана седница Пословног одбора Савеза Комора 20. ов. мес. и одмах даје реч заменику претседника

WWW.UNILIB.RS

Милану Живадиновићу, који реферише о посети Министру правде са делегатима осталих комора. Том приликом, вели министар правде прихватио је: 1) да се Коморама шаљу сви пројекти Закона и Уредаба на мишљење, и да у вези са тим, министар правде дејствује, да се Коморама шаљу пројекти и оних Закона и Уредаба који спадају у ресор других министарства. У вези са овим, да се заузме, да се Коморама хитно достави пројекат за измену Закона о радњама, а у будуће да овако поступи чим сазна да ће неки закон бити мењан или допуњаван; 2) да се у законодавни одбор при министарству правде уведу и адвокати (2 до 3), који би због свога искуства били од несумњиве користи при изради законских пројеката.

Даље је од Господина министра тражено, да уложи свој ауторитет, како у финансијски закон не би ушао какав амандман на штету адв. реда, у толико пре, што загребачка Комора има сазнање, да се један народни посланик и јавни бележник спремао да предложи нешто на штету адвоката а у корист јавних бележника. Г. министар је обећао пуну своју потпору код овога питања.

Осим овога тражено је од Господина министра: 1) да се заузме за подизање нових зграда за судове у местима где су те зграде постале неподобне за смештај судова; и 2) да се путем закона реши, да државни чиновници, који су стављени у пензију, немају пензију за време док су уписани у именику адвоката. Г. министар одговорио је да за повољно решење ова два питања данас нема могућности.

Седница од 2. фебруара 1938. године.

По питању реорганизације часописа Бранича после подуже дискусије усвојене су у начелу примедбе ужег Одбора, с тим да редакциони одбор Бранича води рачуна о сугестијама у овом предлогу и да Бранич прилагодни истима.

По питању пензионог осигурања адв. приправника у вези са пензионим осигурањем приватних чиновника, констатовано је, да су адв. приправници од овог осигурања у Закону изрично изузети.

Члан Одбора Др. Радоје Вукчевић реферише о своме додиру са адв. приправницима, који су му изјавили, како су чули, да је Комора противна смањењу њиховог приправничког стажа. Тим поводом констатовано је, да се Одбор коморе никад није изјашњавао против смањења приправничког стажа, с напоменом, да у Савезу Комора мишљења о овом питању нису једнака.

Уписан је у именик адвоката Живко Каралазић са седиштем у Београду.

Уписан је у именик адв. приправника Радомир Михаиловић на вежби код Бранислава Миленковића, адв. у Београду са почетком вежбе од 29. јануара 1938. год., с тим, да плати уписнину.

По молби Абела Мартинчића за упис у именик адв. приправника, решено је, да се доношење одлуке одложи док не поднесе доказ да је постао држављанин Краљевине Југославије.

Претседник Симић саопштава да је примио акт Савеза Комора којим Савез извештава, да ће се скупштина Савеза одржати 29. маја 1938. године у Дубровнику, па је тим поводом решено, да се за ову скупштину не предлажу никакви нови реферати, већ да се понове реферати Др. Видана Благојевића и Др. Радоја Вукчевића од прошле године, пошто по истима на прошлогодишњој скупштини услед прекида рада није донета никаква одлука.

Седница од 16. фебруара 1938. год.

Уписани су у именик адвоката са седиштем у Београду: Стојановић Слободан и Миливојевић Милић.

Одобрено је пресељење адв. Милану Трифуновићу из Крушевца у Ражањ.

Уписани су у именик адв. приправника: Абел Мартинчић код Александра Лазаревића, адв. у Тополи са почетком вежбе од 1. фебруара 1938. год.; Миле Ваје код адв. Др. Душана Кастела са почетком вежбе 28. јануара 1938. год.; Ангелина Николић код Николића Миодрага, адв. у Београду са почетком вежбе од 1. фебруара 1938. год.; Милан Бесарабић на вежби код адв. Драгише Васића у Београду са почетком вежбе од 1. фебруара 1938. год.; Влада Марковић на вежби код адв. Михаила Лазића у Неготину са почетком вежби од 5. фебруара 1938. год.; Милан Пурић код адв. Милије Јовичића у Ужину са почетком вежбе од 7. фебруара 1938. год.; Ђорђе Миловановић на вежби код адв. Александра Ђурића у Чачку са почетком вежбе од 13. фебруара 1938. год.; Милан Парезановић на вежби код адв. Др. Војислава Вујанца у Београду са почетком вежбе од 7. фебруара 1938. год.; и Драгољуб Јанковић на вежби код адв. Тодора Минчића у Београду са почетком вежбе од 15. фебруара 1938. год.

Одобен је прелаз адв. приправницама: Ивану Вукићевићу од Саве Мићовића код Милоша Царевећа, Велку Видовићу од Др. Јосипа Холендера код Драгољуба Петровића, и Оливери Костић од Аврама Мевораха код Васе Ковачевића, адв. у Београду.

Избрисани су из именика адв. приправника због ступања у државну службу: Владимир Милутиновић под 3. дец. 1937. год.; Радмило Лукић под 28. дец. 1937. год.; Миодраг Арсенијевић под 28. дец. 1937. год.; Љубиша Поповић под 28. дец. 1937. год. Војислав Грујић под 28. дец. 1937. год.; Рафаило Михаиловић под 28. дец. 1937. год.; Сртен Којић под 9. дец. 1937. год.; и Вељко Пејовић под 28. дец. 1937. год.

Седница од 23. фебруара 1938. год.

Уписан је у именик адвоката Вељко Чулић са седиштем у Београду. Уважена је молба Чедомира Јоцића, адв. из Младеновца о разрешењу дужности привремених преузиматеља његове канцеларије Љубомира Мирковића и Др. Стевана Поповића, адв. из Младеновца, пошто се он налази на слободи, јер је његова кривица (политичке природе) за коју је био оптужен, амнестирана.

Уписан је у именик адв. приправника: Ђорђе Живковић на вежби код адв. Божидара Главичког у Параћину са почетком вежбе од 10. фебруара 1938. год.

Одобен је прелаз адв. приправнику Живојину Беговићу од адв. Драгише Здравковића код адв. Владимира Мишића у Београду.

По акту Драгутина Поповића, адв. из Шапца Бр. 572-38. поводом пискарача Симе Стефановића решено је: а) да се одреди други адвокат који ће заступати Комору и б) да се од суда тражи препис записника са претреса.

Претседник Симић реферише да је био на седници Пензионог фонда и излаже какво је стање тамо. Изјављује да Фонд има 1,800.000.— дин. неангажованог капитала од кога би желео, ако се питање са општином регулише, да откупи угао суседног плаца на коме данас постоје кафана „Два Сокола“. Тражене су понуде великих имања презадужених ради куповине. Било је речи и о благајничким записима и евентуалној куповини бона од 2,000.000.— динара. Није одлучено ништа, већ је решено да се о свему још размишља до после скупштине. За измену правила остало се при ранијим предлозима. Третирано је и питање маркица и у извештају дат је превод румунског закона, па ће се тај предлог и код нас поставити.

Примљени су без примедба благајнички извештаји за 1937. год. и месец јануар 1938. год. са стањем Добротворног фонда.

На предлог претседника Симића да се одобри кредит за повезивање књига и набавку картотеке, библиотекар Др. Младен Жујовић примио је на себе да Одбору поднесе детаљан предлог.

Члан Одбора Војислав Милошевић реферисао је о Предоснови грађанског законика у погледу наслеђа мушке и женске деце читајући уједно и свој реферат о томе, па је Одбор исти усвојио.

Заменик претседника Милан Живадиновић реферише о преставци старешине Среског суда за град Београд упућеној Министарству правде, која се односи на судске просторије и судско особље, па предлаже да се сазове конференција адвоката, која би изразила жељу да се у Београду установе два Среска суда, као и да се поводом преставке старешине суда писмено интервенише у Минист. правде. Члан Одбора Др. Радоје Вукчевић

слаже се са конференцијом с напоменом да се у обзир узму сви судови као и зидање палате правде. Говори о извршним органима среског суда, па предлаже да се и тиме конференција позабави. Противан је установљењу два среска суда у Београду, јер би то, по његовом мишљењу ишло на штету адвоката. Члан Одбора Др. Видан Благојевић изјашњава се за два суда али сматра да би подела требала да се изврши по стварној надлежности. Члан Одбора Др. Јанко Олип налази да је довољно особља у Среском суду за гр. Београд али да оно не ради довољно, те треба Срески суд стручно уредити постављањем стручног особља. Заменик претседника Милан Живадиновић слаже се са Др. Вукчевићем у погледу проширења конференције али сматра да треба да се ради прво оно што је прешно а то је поправка стања Среског суда за град Београд. Одбор овај предлог прихвата.

На крају је решено да претседник Симић, заменик претседника Живадиновић и члан Одбора Др. Вукчевић припреме све што је потребно за конференцију.

ПРИКАЗИ

Коста Ј. Протић, адвокат: Бланко меница с нарочитим погледом на питање и исправности меничног писмена, по немачкој судској пракси. — Београд, 1938. Издање Француско-српске књижаре А. М. Поповића. Стр. 104.

Бланко меница све више улази у обичаје и праксу. Њоме се као веома погодном служе привредници и остала лица у својим пословним односима, па услед све чешће употребе ова меница долази све чешће на суд на који начин се ствара судска пракса и израђује правна природа бланко менице.

Меница је од увек као правни институт своје врсте занимала правнике. Због тога што је строго формалне природе и на први поглед проста обавеза, она је олако схваћена од велике већине лица која се њоме служе. Међутим, меница није проста обавеза. За њу су везане многе правне ситуације и санкције, што нам сведочи веома обилна пракса наших судова.

Бланко меница, по готову, као сасвим изузетна меница, по себи је веома интересантна. Она изазива небројене правне проблеме и ситуације. Монографију о бланко меници, у колико нам је познато, нисмо имали, па је наш уважени г. Коста Ј. Протић добро учинио што је за предмет своје монографије узео баш бланко меницу. Као документација послужила му је веома обимна немачка правна литература и пракса. Наша теорија и пракса могу решења извесних спорних питања тражити у овој монографији која је се потрудила да без сувишне опширности изложи суштину и решења везаних за бланко меницу.

Своја излагања писац је свестрано изложио обрадивши појам и правни карактер бланко менице, право на попуњавање и пренос, правно дејство, приговоре, исправност меничног писмена, правну важност непотпуних и неисправних меница и терет доказивања.

Излагања су пропраћена и примерима из практичног живота, уз позивање односних зак. прописа и литературе у којој је дотични случај исправљен.

На крају додато је у кратком изводу више одлука немачких судова у вези са бланко меницом, тако да се види ова значајна институција и кроз судску праксу.

Обрађена материја веома је спорна у праву. Можда судови других држава са правницима не деле увек мишљење немачких судова и правника, што је чест случај са нашим правницима. Али се мора признати да су пишчева излагања, и у колико би била спорна, документована и јасна тако да се могу са основаним разлозима и аргументима бранити. У толико ће наша теорија са праксом моћи да се корисно послужи горњом монографијом нашег колеге г. Протића, који и поред своје дугогодишње адвокатуре и других својих послова стиже да пружи нашим правницима и монографије горње врсте, што треба да служи за потстрек и за углед млађим правницима, који не треба само да се ограниче на свој свакидашњи рад, већ треба да се труде и да пруже своје студије и изван својих редовних послова.

Саво Мишовић, адвокат: Правне изреке и цитати, кратка збирка изрека, цитата, правила и узречица у праву и у вези с правом, Београд, 1937. Издање пишчево. Стр. 118. (латиницом).

Једно овако дело недостајало је нашој правној књижевности. Ради објашњења извесних латинских изрека и навода и других цитата морали смо често пута прелиставати многе књиге па не наћи опет одговарајуће објашњење. Међутим, цитати у праву, а нарочито латински цитати и изрази врло су чести због своје практичности, концизности и јасности.

Г. Мишовић је дао себи много труда кад нам је пружио горње дело. Његов предговор је нарочито речит у томе погледу. Употребљена литература означава му изворе, на првом месту стране, па онда наше. Материја је систематисана по азбучном реду. По једноме веома строгом критеријуму пробрано је оно што је изгледало најважније. Уз латинске цитате често је наведен и извор, са преводом који је буквалан и као такав тачан одблесак оригиналног текста. Онде где је требало ближе описати превод и илустровати га примерима, писац се није устручавао да то учини. Примери су му узети из позитивног законодавства: најчешће нашег и црногорског — Богишићевог законика, а затим из аустриског Грађанског законика, француског и других.

Дело г. Мишовића поздрављамо као веома корисно. Оно је дошло да задовољи једну велику потребу. Пошто ће оно корисно послужити подједнако и правним теоретичарима и правним практичарима, то га топло препоручујемо уверени да ће послужити намени коју је писац имао када је ово дело спремао и издао.

Др. Видан О. Благајевић
адвокат

Др. Боривоје Пешковић: Кривична одговорност правних (Моралних) лица. — Београд 1938.

Питање кривичне одговорности правних лица није ново. Од XIV. века па до француске револуције та је одговорност постојала. Револуција непријатељски расположена према корпорацијама, укинула је ове. Тиме је у исто време отпао највећи број правних лица која су могла кривично да одговарају. Због тога вероватно француски кривични законик, и кривични законници од њега изведени, не говоре о одговорности правних лица. Током XIX века, у другој половини нарочито, и касније, привредни и друштвени значај правних лица постао је веома значајан. Моћ физичког лица губила се у упоређењу са снажним акционарским друштвима: банкарским, индустријским и осталим привредним предузећима. Та су лица правила правне послове највећег обима, и кроз њих, не ретко, кривична дела највећег обима, дела против имовине и фискалне деликте нарочито. Корист од тих деликата вукло је правно лице, а кривично су одговарали његови органи, односно стварно није одговарао нико, јер су органи били по правилу бз довољне имовине из које би се наплатила новчана казна и штета причињена делом. Тада је законодавац, не водећи рачуна о теориским разлозима за и против кривичне одговорности правних лица, из практичних обзира друштвене одбране, прво кроз споредно законодавство, затим за поједина дела из општег кривичног законика установио ову одговорност. Тим је начелно питање било решено.

После тога на дневни ред су дошла практична питања у вези са кривичном одговорношћу правних лица: питање дефиниције правног лица у кривичном праву, место правног лица као кривца у систему кривичног права, питање која од правних лица могу да одговарају кривично, питање вивности правног лица, питање санкција које се могу применити на правно лице, да ли ће одговорност правног лица искључити одговорност њихових органа, за која кривична дела установити одговорност правних лица итд.

У књизи чији је наслов исписан горе, писац ослањајући се на многобројну литературу која о овоме постоји (Радулеску, Пела, Валер, Ру, Живановић) даје одговор на сва постављена питања, и у главном правилан одговор. Могло би се учинити ипак неколико примедба: Код питања када ће правна лица одговарати за радње својих органа, писац ограничава ту одговорност само на радње учињене у кругу правила, и у колико не прелазе оквир овлашћења из правила. Међутим докле се крећу у границама

да би мере безбедности забране рада и прогонство под извес-правила која их никада не овлашћују на вршење кривичних дела, органи ће тешко учинити кривично дело. Зато је Живановићева формула (Општи део П. стр. 21.) да ће правно лице одговарати за сва дела која његови органи учине радећи „у име друштва и у исто време у отпављању своје представничке функције“— несумњиво боља. Исто тако Живановићево гленим условима (§ 57. и 58. к.з.), а конфискација увек (§ 59. к.з.), биле могуће према правним лицима, свакако је исправније од пишчевог гледишта, да је примена мера безбедности увек, и у сваком случају немогућа, с обзиром на циљеве истих. Најзад, најмање што се може рећи, то је да би било врло спорно, да ли се колективна одговорност (родовна и територијална) у старом српском праву може сматрати одговорношћу правног лица.

Др. Тихомир Васиљевић

БЕЛЕШКЕ

Поклони Комориној библиотеци

Радивоје Попс Драгић син члана наше Коморе поч. Радолсава Попс Драгића, бив. адв. из Београда, за успомену на свога пок. оца, поклатио је Комориној библиотеци комплете правног стручног популарног часописа „Полиција“ од почетка његовог злажења тј. од 1910. год. па до половине 1934. године, изузев година светског рата (1915., 1916., 1917. и 1918.), када часопис није излазио.

Сва годишта ипак нису комплетна. Недостају: из године 1911. бр. 24.; из године 1912. бројеви од 18.—24.; из године 1914. бројеви 10. и од 14.—24.; из године 1921. бројеви од 21.—24.; из године 1923. бројеви 3. и 4.; из године 1934. бројеви од 13.—24.

Комора је дародавцу адв. Попс Драгићу писмено захвалила на лепом дару, па то чини и овим путем, молећи све своје чланове, да Комориној библиотеци поклоне, у колико имају, бројеве „Полиције“, који недостају у комплетима г. Попс Драгића.

Милан Живадиновић, заменик претседника наше Коморе, поклатио је Комориној библиотеци укоричене комплете „Бранич“ за године 1898., 1899. и 1900.

Комора овим путем изјављује захвалност г. Живадиновићу на учињеном поклону.

Режим у Бугарској и адвокати.

У полумесечном часопису *Voix européennes* (свеска од 15. фебруара 1938. стр. 92.) дато је интересантно саопштење о ставу бугарских адвоката према уставним променама и политичком режиму у Бугарској.

Државни удар у Бугарској извршен је био 19. маја 1934. Већ тада, приликом одржавања скупштине Савеза Адвокатских комора, пружила се прилика бугарским адвокатима да се изјасне о извршеној промени уставног поретка у својој земљи. Тадашњи министар правде Кимон Георгијев управио је на адвокате апел у име владе да пруже своју потпору и помогну нови режим заснован на државном удару. Професор права и адвокат Др. Јосиф Фаденхехт, тадашњи претседник Савеза, уз једнодушно одобравање свих делегата на скупштини изјавио је, да ни Савез ни адвокати не могу преузети такву политичку обавезу јер не прихватају и не уважавају концепције новог режима.

После ове декларације није било јавнога исказивања мишљења адвоката у вези са политичким режимом све до 1936., када су у томе погледу биле донете резолуције на скупштинама комора у Трнову и Видину. Одмах затим донета је била резолуција у Рушчуку и њу су потписали 120 адвоката. Власт је одлучила да реагира и повела је кривични поступак против свих потписника ове резолуције, али је ускоро овај поступак био прекинут.

Одбор најмногбројније Коморе у Софији није преузимао иниција-

титу да сазове ванредну скупштину, али је на поновљени захтев самих чланова ипак сазвана и на дан 11. маја 1937. одржана ванредна скупштина баш у вези са овим питањем. Дневни ред ове скупштине био је: дискусија о „законитости, законодавству и правосуђу“ у земљи. По закону о адвокатима на скупштинама се могу покретати и дискутовати само професионална питања и питања правосуђа. Са чисто формалног гледишта било је тешко проширити дискусију и предлоге и на опште стање правног поретка у држави. Адвокати на овој скупштини су ипак остали на чисто законском терену што потврђује дискусија која је том приликом опсежно вођена. Зато је ова дискусија правно веома интересантна. Њена суштина је следећа: правна норма уопште јесте облик кроз који се изражавају друштвене снаге у једном датом историјском тренутку. Следствено томе и свако оцењивање правних питања неминовно мора да се постави на политичку основу. С тога је оправдано гледиште да је питање политичког режима у једној земљи једновремено и социјално и правно питање. Када се стање ствари у Бугарској посматра са чисто правног гледишта мора се закључити да у њој не постоји парламентарни режим са ограниченом монархијом, већ да постоји апсолутна монархија која преко постављених министара неодговорно врши и извршну и законодавну власт. Међутим, никако није оправдана претпоставка да је бугарски народ прећутно укинуо Устав и одобрио нови уставни поредак и његову ауторитативну концепцију. Исто тако бугарски Устав није укинут никаквим формалним актом, па и сви декретовани закони, са чисто правног гледишта, нису ништа друго до злоупотреба одредаба Устава који је стварно још на снази.

Резолуција која је била састављена у овоме смислу једнодушно је прихваћена од више него 1000 чланова, потписана је била од стране председника и секретара и њен се закључак своди на захтев, да се поново установи у земљи демократски поредак и поврате сва грађанска и политичка права грађана.

Поводом ове резолуције није био покренут никакав кривични поступак противу њених потписника, али је јавна власт спречила њено публиковање. Чак ни у званичном извештају за редовну скупштину Коморе у Софији није могла бити ова резолуција штампана, већ је одбор био принуђен да је умножи литографски и да је сваком члану скупштине уручи са објашњењем зашто није дошло до штампања. На овој редовној скупштини једнодушно је ова резолуција ратификована и тако су се адвокати дефинитивно изјаснили за њене закључке и идеје.

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

Југословенски економист. Главн уредник **Др. Душан М. Пантић**. Садржај број 2. Гомина Ш, за фебруар 1938. год.: **Др. Љубомир С. Дуканац**: Рационална економија; **Михаило В. Милошевић**: Израда предлога државног буџета; **Леонид Таубер**: Нови Закон о пољопривредним задругама и задружна идеологија; **Привредни и друштвени живот**; **Преглед штампе**; **Оцена и прикази**. Садржај број 3. година Ш, за март 1938.: **Др. Гојко Гргић**: Нови метод регулисања валутних курсева и кредита у земљи; **Никола Мирковић**: Обим и робна структура светске трговине; **Нж. Дарко Марковић**: Сарадња јавног капитала с приватном иницијативом у питању електрификације; **Владимир Роземберг**: Утакмица железнице са аутомобилом; **Привредни и друштвени живот**; **Преглед штампе**; **Оцена и прикази**.

Мјесечник. Гласило правничког друштва у Загребу. Уредници **Др. Едо Ловрић** и **Др. Иво Политео**. Садржај број 1—2. Година LXVI, за сјећањ-чањ-вељача 1938. год.: **Анте Миличић**: Однос §§-а 5 и 6 према §§-има 46., 47. и 48. грађ. парнич. поступка; **Др. Р. Педерин**: Односи ли се задња реченица одј. 5 § 165. и п. на куће?; **Др. А. Давидовић**: Задаћа и значај хрватске правне повијести; **Др. Јурај Кулаш**: Ормјеривање казне; **Др. Ми. ханл Вуковић**: Једна празнина у нашем аграрном законодавству; **Др. Фрањо Милобар**: Три типа или методе мијењања режима; **Др. Брано Андрес**: Државно-господарски положај Трећег рајха; **Др. Јосип Абрамовић**: О спрјечености службопримца; **Др. Владимир Франолић**: Основна начела пореза на наследјство након унификације односних законских прописа; **Оцијене и прикази**; **Правосуђе**; **Друштвене вијести**; **Сваштице**.

Полиција, часопис за политичко-управну, полицијску судску и самоуправну праксу. Уредник: **Васа Лазаревић**. Садржај броја 2. Године за фебруар 1938. год.: Социјална заштита отпуштених осуђеника и малолетника од Милана Р. Радосављевића; Нарав и начин стицања правна обављања радње од Др. Јосипа Брушића; Нови закон о извршењу и обезбеђењу од Јовице Б. Мијушковића; Важност правилника савеза лекарских комора о вршењу лекарске хонорарне службе код болесничких фондова и кумулација хонорара од Ф.; Сузбијање бесправне трговине опојним дрогама од Др. Еугена Гудца; О трошковима кривичног поступка од Драгише А. Весића; Побачаји на селу од Др. Александра Петровића; Униформа наше жандармерије од А. Петровског; Пракса итд.

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА

Објављеног у Службеним новинама од 7. фебруара до Бр. 27. — X, од 7. фебруара 1938. год.: 64) Указ о издвајању села Ведро Поље, општине завољске, среза бихаћског, Врбаске бановине и припајању општини Врста. — 65) Уредба о обављању предузећа за дезинсекцију и дератизацију отровним средствима. — 66) Правилник о оснивању и раду овчарских одгајивачких средишта код приватних одгајивача. — 67) Правилник за извршење одредаба Закона о одликованим орденом Карађорђевог звездом са мачевима. — 68) Упутство о прибављању пословних књижица помоћног особља у радњама. — 69) Телефонски саобраћај. — 70) Исправка.

Бр. 33. — XI, од фебруара 1938. год.: 71) Уредба о размени нота о допунима у прилогу „Б“ уз Југословенско-немачки трговински уговор од 1. маја 1934. — 72) Уредба о измени Уредбе о набавци и полагању телефонског кабла за велика отстојања Београд—Загреб—Марибор—аустријска граница и о набавци материјала итд. — 73) Измене и допуне Правилника о руковању и употреби средстава фонда за контролу картелних уговора. — 74) Чланови испитне комисије за полагање државног стручног испита чиновничких приправника шумарске струке. — 75) Конвенција о уређењу међусобне помоћи у вођењу поступка у грађанским и трговачким стварима између Југославије и Велике Британије—(проширење на Нови Фаундланд). — 76) Конвенција о уређењу међусобне помоћи у вођењу поступка у грађанским трговачким стварима између Југославије и Велике Британије—(проширење на Нови Зеланд). — 77) Размена инструмената ратификације о размени нота са Чехословачком, којом се мењају извесни ставови Закона о општој царинској тарифи. — 78) Ратификација Конвенције о избегавању двоструког опорезивања по предмету наследних такса између Југославије и Чехословачке.

Бр. 42. — XII, од 24. фебруара 1938. год.: 79) Указ о преносу општине Дол, среза љубљанског, Дравске бановине из Беричевога у Дол. — 80) Уредба о издавању благајничких записа у износу од 1.500.000.— динара. — 81) Уредба о ликвидацији комасационих дугова. — 82) Уредба са законском снагом о ограничењу отуђивања непокретне имовине на подручју Апелационих судова у Новом Саду и Загребу. — 83) Примена § 22. Закона о обавезном телесном васпитању. — 84) Уредба о измени чл. 10. Уредбе о провађању Закона о лову у Приморској бановини. — 85) Упуства за примену решења Министарског савета М. С. бр. 50-1938., о изменама Увозне царинске тарифе. — 86) Објашњење о царинењу „фиока“ из Т.бр 328. Увозне царинске тарифе. — 87) Поступак за наплату скупног и луксузног пореза при увозном царинењу поштанских пошиљака.

Бр. 43. — XIII, од 25. фебруара 1938. год.: 88) Уредба о уређењу летовалишта Калуђерске Баре. — 89) Допуна наредбе о осигурању носача пртљага на железничким станицама. — 9) Правилник о раду Централне установе Југословенског Херм Бока. — 91) Решење о предузимању и обављању контроле семена културних биљака при увозу и унутрашњем промету од стране пољопривредне, огледне и контролне станице у Скопљу. — 92) Забрана увоза и провоза преживара и свиња, као и производа од истих из Републике Пољске. — 93) Образовање нове Катастарске управе у Ивањици за подручје Среза моравичког. — 94) Измене у Правилнику за полагање вишег државног стручног испита пореских чиновника. — 95) Оснивање Катастар-

ске управе за подручје Пореске управе у Глини са седиштем у Глини. — 96) Ратификација споразума о усвајању посебних одредаба за превоз робе отправљене железницом са товарним листом по налогу. — 97) Телефонски саобраћај. — 98) Исправка аутентичног тумачења Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова.

Бр. 45. - XIV, од 28. фебруара 1938. год.: 99) Уредба о лекарској волонтерској служби у установама Министарства социјалне политике и народног здравља. — 100) Уредба о полагању вишег стручног испита за звање примарног лекара у државним и другим јавним болницама у циљу унапређења у више групе. — 101) Уредба о полагању вишег стручног испита за звање лекара асистента у државним и другим јавним болницама у циљу унапређења у више групе. — 102) Правилник о државном комитету за проучавање народне снаге. — 103) Упуство за вршење дезинсекције свих просторија (станова, вагона и других локала, јавних и приватних) циклоном Б у прашку, осталим готовим циановодничним препаратима, као и циановодником добивеним хемиском реакцијом у самим просторијама.

НОВЕ КЊИГЕ

Др. Метод Доленц: „Усуда“ Љубљаске присилне делавнице. Посебни отисак из Кронике, Љубљана, 1937. стр. 72. — 75. (латиницом). — К впрашању ооречености и неопоречености погојно обсојених осеб. Посебни отисак из Словенског правника, св. 1.—2. за 1938. год., — стр. 5. (латиницом). — Условна осуда и рехабилитација. Посебни отисак из Правосуђа бр. 1.—2. за 1938. год. стр. 8. (латиницом). — Индустриска шпијунажа у нашем законодавству. Посебни отисак из Архива, св. 1.—2. за 1938. год.

Др. Рудолф Сајовиц: Уверење извршности. Посебни отисак из Правосуђа бр. 1.—2. за 1938. год. Београд, 1938. стр. 8. (латиницом). — Неклико напомена к одређењу појма штете. Посебни отисак из Архива бр. 1.—2. за 1938. Београд, 1938. стр. 5.—

Сергије Троицки: Недостатци у Брачним правилима Српске православне цркве. Прештампапо из „Хришћанског дела“, св. 5. и 6. за 1937. Скопље, 1938. стр. 32. — Да ли важи у Југославији Конкордат са Србијом од 1914.? Посебни отисак из Архива бр. 1.—2. за 1938. год. Београд, 1938., стр. 5. *Rassegna di Ketteratura giuridica jugoslava. Estratto dalla Bibliografia Internazionale. Vol. I. fasc. 4. Roma, 1937. p.p. 457—474.*

год. Београд, 1938. стр. 4. (латиницом).

Др. Станко Лапајне: Неправилност долочбе § 697. Предоснове. Посебни отисак из Правосуђа бр. 1.—2. за 1938. Београд, 1938. стр. 3.

Др. Бертолд Ајзнер: Како да се у новом грађанском законику уреди правни положај ванбрачне дјеце. Посебни отисак из Споменице осмог конгреса правника Краљевине Југославије у Новом Саду. Београд, 1937. стр. 12. (латиницом). — Сукоб покрајинских (локалних) закона о питању истраживања ванбрачног очинства. Посебни отисак из Архива, бр. 1.—2. за 1938. год. Београд, 1938. стр. 5.

Александар Маклецов: Неколико примедабка ка Пројекту закона о иступима. Посебни отисак из Правосуђа, бр. 1.—2. за 1938 год. Београд, 1938 стр. 4. (латиницом).

Обрад Б. Благојевић и Др. Видан О. Благојевић: Неколико напомена по питању неправедног обогаћења. Посебни отисак из Правосуђа, бр. 1.—2. за 1938. год. Београд, 1938. стр. 16.

Др. Фрања Горшић: Однос ванпарничног извршења према редовном извршењу. Посебан отисак из Правосуђа, бр. 1.—2. за 1938. год. Београд, 1938. стр. 4. (латиницом).

Др. Младен Пливерћ: О решавању питања опсега наде штете у Југословенској предоснови и у чехословачкој основи грађ. законика. Посебни отисак из Архива, бр. 1.—2. за 1938. год. Београд, 1938. стр. 8. — Одговорност за помоћ

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИВЛИОТЕКА

www.kreku.rs
ике испуњавања обавезе. Посебни отисак из Споменице Доленцу, Креку, Кушеју и Шкерљу о шестогодишњици њихова живота. Љубљана, 1936. стр. 39. (латиницом).

Др. Милан Шкерљ: Накнадне набавке по новом трговачком закону. Посебни отисак из Архива, бр. 1.—2. за 1938. год., Београд, 1938. стр. 5. — Мњење к другоме оделку другега дела инк третјему делу Предходнега начрта држављанскога 49. (латиницом).

Др. Божидар Марковић: Правичност и правни поредак. Посебни отисак из Архива, бр. 1.—2. за 1938. Београд, 1938. стр. 5. — Нормативност приватног права и политички режими. Оштампано из Правне мисли, Београд. 1937. стр. 8.

Др. Иво Милић: Процесно право у Хорацијевој сатири. Посебни отисак из Архива, бр. 1.—2. за 1938. год. Београд, 1938. стр. 3. — О отварању стечаја по службеној дужности. Посебни отисак из Правосуђа, бр. 1.—2. за 1938. год. Београд, 1938. стр. 3. — Брига за кућног наследника у старо-римском и у нашем народном праву. — За утврђење и узаконе значења „праве предаје“ (1930. Предоснове). Посебни отисак из Споменице Доленцу, Креку, Кушеју и Шкерљу о шестогодишњици њихова живота. Љубљана, 1937. стр. 11.

Др. Леонид Питамиц: Уставно-судска криза у Сједињеним државама Америке 1937. год. Посебн отисак из Архива, бр. 1.—2. за 1938. Београд, 1938. стр. 4.

Др. Август Мунда: Казенскоправна заштита ловске правце с посебним озором на долочбо § 322. К. з. Посебни тисак из Правосуђа, бр. 1.—2. за 1938. Београд, стр. 4. (латиницом). — Процесуалне долочбе о погојни обسدби. Посебни отисак из Словенског правника, бр. 1.—2. за 1937. Љубљана, 1938. стр. 14. (латиницом).

Др. Иво Матијевић и Др. Фердо Чулиновић: Коментар Закона о извршењу и обезбеђењу. Друга књига 6. свеска. Београд, 1938. Штампарија „Светлост“, стр. 417.—496. (латиницом).

Др. Јурај Кулаш: Законитост службене радње као елемент кривичног дела. Посебни отисак из Правосуђа, бр. 1.—2. за 1938. год. Београд, 1938. стр. 15.

Љубомир Радовановић: Народна скупштина и изборни закон. Издање Библиотеке Политика и друштво, св. 9. стр. 35. Београд, 1937. ватске у оквиру Хабсбуршке монархије. Издање Библиотеке Политика и друштво, св. 10. стр. 78. Београд, 1937.

Др. Милан Владисављеваћ: Државноправни положај Хрватске у оквиру Хабсбуршке монархије. Издање Библиотеке Политика и друштво, св. 10. стр. 78. Београд, 1937.

Др. Јован Ђорђевић: Савремена Кина као држава. Издање Библиотеке Политика и друштво, св. 12. стр. 45. Београд, 1937.

Михаило С. Петровић: Француска политика и владе народног фронта. Издање Библиотеке Политика и друштво, св. 14. Београд, 1938. стр. 66.

Радоје Л. Кнежевић: Кроз средњу школу. Издање Библиотеке Политика и друштво, св. 15. стр. 62. Београд, 1938.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А